БҮГҮ ЧУРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАР ИЙЛЕРИ, КАТЫЖЫҢАР!

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ ҚЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1925 чылда үндезилеттинген

1952 март 27 ЧЕТВЕРГ № 61 (2491)

ӨРТЭЭ 20 КОП.

БО ХҮНГҮ СОЛУНДА:

ССР ЭВИЛЕЛИНИҢ МИНИСТРЛЕР ЧӨВҮЛЕЛИНДЕ, — 1951 чылда эртем, чогаадылга, литература болгаш уран-чүүл талазы-биле шылгарангай ажылдар дээш Сталинчы шаңналдарны тыпсыр дугайында (1 арын).

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ: — **А. Мугинов.** — Пропагандистернин дуржулгазы (2 арын).

Большевик партияның XI съездизи (2 арын).

Часкы тарылгага бүрүн белеткелдиг ужуражыр (3 арын).

К. Черниговцева. — Көдээ библиотекаларны номнар пропагандазының төптери болдурар (3 арын).

РЕДАКЦИЯГА ЧАГААЛАР: **И. Эргил-оол.** — Аныяктарның кежээки школаларының ажылын бедик деннелге тургузар (4 арын).

Бактериологтуг чепсекти ажыглаарының организакчыларынга шыңгыы кеземче көргүзер (4 арын).

Кореяда болуушкуннар (4 арын).

МАШИНА-ТРАКТОР СТАНЦИЯЛАРЫНЫҢ СОҢГААРЛАДЫП БОЛБАС СОРУЛГАЗЫ

Большевик партияның болгаш совет чазактың Тыва автономнуг областың көдээ ажыл-агыйын сайзырадырының дугайында хүн-бүрү сагыш салып турарының ачызында, машина-трактор станциялары көдээ ажыл-агыйның мурнакчы техниказы-биле чепсегленген болгаш областың көдээ ажыл-агыйын социалистиг эгеге чаартырынга шиитпирлиг күш апарган.

Колхозтарның хову ажылын МТС-терниң күжү-биле ажылдап кылыры 92 хуу чедип турар. ВКП(б) ТК-ның февраль пленумунуң доктаалын болгаш эш Сталинга чоруткан чагаага алган хүлээлгелерин боттандырбышаан бистиң областың МТС-тери эрткен чылын колхозтарны организас, ажыл-агый талазыбиле быжыглаарының болгаш колхозчуларның материалдыг амыдырал байдалын бедидериниң талазыбиле бодунуң ажылынга эки түннелдерни чедип алган. 1951 чылда областың МТС-тери трактор-биле күүседир ажылдарның планын 15,5 хуу ажыр күүседкен, көдээ ажыл-агый культураларының дүжүдү бедээн. Ол чорук обласка күрүнеге тараа дужаар планны болгаш МТС-терге натура төлелгезин хуусаа бетинде күүседирин хандырган. Колхозтарның хөй кезии боттары үрезин-биле хандыртынып алган болгаш мал чемин база уставта айыткан өске-даа фондуларны тургускан, колхозчуларның трудоденинге хөй тарааны берген.

Сүт-Хөл, Шагаан-Арыг, Бии-Хем МТС-тери көдээ ажыл-агый чылын эн-не чедиишкинниг доосканнар. Олар трактор-биле күүседир ажылдарның планын дыка ажыр күүседкен. Бот-өртекти чингеткен болгаш ажылдан турар колхозтарынга бедик дүжүт чедип алырын хандырганнар.

МТС-терде көдээ ажыл-агый техниказын бедик бүдүрүкчүлүг ажыглаарынга эки көргүзүгү чедип ап турар механизатор кадрлар өскен. Ылаңгыя Болгазында машина-мал ажылының станциязының тракторизи Петр Исаков шакграфиги ёзугаар ажылдап тургаш часкы тарылга үезинде 3 сеялкаларны сөөртүп алгаш хүнде 159 гектарга тараа чаштырып турган. Ол трактор-биле күүседир ажылдарның чыл планын 103 хуу күүседкен. Трактор-биле болгаш комбайн-биле күүседир ажылдарга дыка хөй механизаторлар бедик бүдүрүкчүлүг күш-ажылдың үлегер чижээн көргүскеннер.

Ынчалза-даа областың МТС-тери партияның болгаш чазактың бүгү көдээ ажыл-агый культураларының дүжүдүн дыка бедидер, ниитиниң малының баш санын өстүрер, продуктулуун дыка оедидер дугайында көдээ ажыл-агыйның кол сорулгазын шиитпирлээр талазы-биле бедик негелдезин ам-даа куду деннелде күүседип турар дээрзин миннир ужурлуг.

Чоокта чаа болуп эрткен ВКП(б) обкомунуң VIII пленуму партия, совет болгаш көдээ ажыл-агый органнарының талазындан машина-трактор станцияларын удуртуп турарында улуг четпестерниң барын илереткен. Элээн хөй МТС-тер колхоз бүдүрүлгезинде мурнакчы агрономия эртеминиң болгаш практиканың чедиишкиннерин кошкак нептередип турар. МТС-терниң хөй нуруузу тракторларны, комбайннарны болгаш көдээ ажыл-агый машиналарын багай ажыглап турар. Хөй-хөй трактористер ээлчегниң ажыл нормазын ам-даа чедир күүсетпейн турар. Оон түннелинде областың колхозтарында көдээ ажыл-агыйның чугула ажылдарының дыка хөй талалары чогуур өйүнде эвес, агротехниканың негелдезин үрээр чорук-биле күүсетинип турар. МТС-терниң ажылында улуг четпестерниң бирээзи болза, МТС-терниң талазындан мал ажылында хөй күш үнер ажылдарны механизастаарынга багай киржип турары болур. Мал чемин силостаарының планын, хойну электри күжү-биле кыргыырын, сиген кезер черлерни болгаш мал одарлаар черлерни экижидерин, мал фермаларын механизастаарын МТС-тер багай күүседип турар.

МТС-терни болгаш колхозтарны организас, ажыл-агый талазы-биле быжыглаарынга керээде алдынган хүлээлгелерни күүседири улуг ужурдузалыг. Ынчалза-даа керээде алдынган хүлээлгелер МТС-тиң амыдыралында ам-даа дүрүм болуп чурумчуваан. 26 колхозтарга керээде хүлээлгелер күүсетинмээн.

ВКП(б) обкомунуң пленуму МТС-терниң ажылында улуг четпестерниң туруп турарының чылдагаанын МТС-терде партийжи-организастыг болгаш партийжи-политиктиг ажылдың сулазында деп санаан. ВКП(б) райкомнары болгаш партия эге организациялары МТС-тиң ажыл-агый чорудулгазын сула контрольдап турар, механизаторлар ортузунга партийжи-политиктиг ажылды четпес чорудуп турар. МТС-тиң ажылчыннарының ортузунга социалистиг чарышты багай организастап турар болгаш агитас-массалыг ажылдың бүгү хевирлерин ажыглавайн турар.

Көдээ ажыл-агый организацияларының удуртукчуларының талазындан МТС-тиң ажыл-чорудулгазын үнелеп көөрде, трактор-биле күүседир ажылдарның түннелин чымчак чер андарарын барымдаалап тодаргайлааш, дүжүттү план ёзугаар бедидерин күүседир, ниитиниң мал ажылын хөгжүдер болгаш продуктулуун бедидер талазы-биле көргүзүглерин өөренип көрбес чоруктарны буруу шапкан.

Партия, совет болгаш көдээ ажыл-агый организацияларының сорулгазы болза, тракторларны болгаш көдээ ажыл-агыйның өске-даа машиналарын ажыглаарында четпестерни узуткаар, трактор-биле күүседир ажылдарның шынарын дыка экижидерин болгаш эки агротехниктиг хуусаада эртирерин чедип алыр, колхозтар биле МТС-терниң чарган керээлерин чугаа чок күүседирин хандырар сорулгалыг.

ВКП(б) обкомунуң пленумунга МТС-терниң часкы тарылгага белеткел ажылын чорудуп турарында улуг четпестерни шүгүмчүлээн болгаш ВКП(б) райкомнарынга, райкүүскомнарга, МТС-терниң директорларынга трактор паркаларын болгаш кожар машиналарны часкы тарылгага долузу-биле белеткээрин он хонук хуусаа иштинде доозарын, ол-ла хуусаада часкы тарылга үезинде хереглетинер кывар-чаар материалдарны четчир санныы-биле сөөртүп чедирип алырын дааскан. Ол-ла хуусаада МТС-терниң колхозтар-биле чарар керээлерин доозары, трактор бригадаларын четчелеп, оларның составын ВКП(б) райкомнарының бюроларынга бадылаан турары эн чугула.

ВКП(б) обкомунуң пленуму марттың 25-тен апрельдиң 5-ке чедир МТС-терниң часкы тарылгага белеткелиниң талазы-биле күрүне хыналдазын эртирерин шиитпирлээн. Ол хыналда-биле бүгү четпестерни илередип, ол четпестерни узуткаар ужурлуг.

ВКП(б) обкомунуң пленуму МТС-терниң 1952 чылда хүлээлгелерин күүседири дээш социалистиг чарышты удуртурун ВКП(б) райкомнарынга, МТС директорларының политик талазы-биле оралакчыларынга болгаш партия эге организацияларынга дааскан. Партия организацияларының хүлээлгези болза, механизаторларның ортузунга политиктиг болгаш агитас-массалыг ажылдарны экижидери, оларның күжүн часкы тарылганы агротехниктиг бедик деннелге 10—12 ажыл хүннеринде доозарынче организастаары болур. Политиктиг ажылдың бүгү хевирлерин — лекциялар, илеткелдер кылырын, хана солуннар үндүрерин, культура бригадалары организастаарын калбаа-биле ажыглаары чугула.

МТС-терге партийжи-организастыг болгаш партийжи-политиктиг ажылдарның деннелин бедидип тургаш, 1952 чылдың социалистиг чарыжының хүлээлгелерин долдур болгаш ажыр күүседиринче ажылчы чоннарны мобилизастап тургаш областың көдээ ажыл-агыйының социалистиг чаартылгазынга чаа-чаа чедиишкиннерни чедип алыр ужурлуг бис.

Ажылчы чоннар депутаттарының область Совединиң 6-гы сессиязын чыылдырар дугайында

Тыва автономнуг областың ажылчы чоннар депутаттарының область Совединиң эзлчеглиг 6-гы сессиязын 1952 чылдың апрель 4-те чыылдырарын область Совединиң күүсекчи комитеди область Совединиң депутаттарынга дыннадып тур.

Область Совединиң күүскому.

ССР ЭВИЛЕЛИНИҢ МИНИСТРЛЕР ЧӨВҮЛЕЛИНДЕ

1951 чылда эртем, чогаадылга, литература болгаш уран-чүүл талазы-биле шылгарангай ажылдар дээш Сталинчы шаңналдарны тыпсыр дугайында

III.

Литература болгаш уран-чүүл талазы-биле шылгарангай ажылдар дээш Сталинчы шаңналдар

(Уланчызы. Эгези № 55, 56, 57, 58, 59, 60 „Шында")

а. Уран-чечен проза талазы-биле

100 муң рубль хемчээлдиг БИРГИ чергениң шаңналдарын

1. Степан Павлович **Злобинге**—«Степан Разин» деп роман дээш.

2. Вилис Тенисович **Лациске**—«Чаа эрикче» деп роман дээш.

50 муң рубль хемчээлдиг ИЙИГИ чергениң шаңналдарын

1. Ванда Львовна **Василевскаяга**—«Суглар кырында ыры» деп үш чогаалдар дээш («Тулаада чалбыыш», «Хөлде сылдыстар», «Хемнер хып тур»).

2. Ярослав Александрович **Галанга**—«Шилилделер» деп чыылдадан алган памфлет дээш.

3. **Дин Линге**—«Сангань хемниң кырында хүн» деп роман дээш (Даштыкы литература парлаар чер үндүрген. Кыдат дылдан Л. Позднева очулдурган).

4. Николай Павлович **Задорновка**—«Амур-батюшка», «Ыраккы край», «Океанче» деп романнар дээш.

5. Орест Михайлович **Мальцевке**—«Югослав трагедия» деп роман дээш.

6. Андрэ **Стильга**—«Бирги согуушкун» деп роман дээш. («Новый мир» деп журналга парлатынган. Француз дылдан Л. Лунгина, Д. Милютина, К. Наумов олар очулдурган).

25 муң рубль хемчээлдиг ҮШҚҮ чергениң шаңналдарын

1. Тамаш **Ацелге**—«Хосталга дээвириниң адаа-биле» деп роман дээш. (Даштыкы литература парлаар чер үндүрген. Венгр дылдан О. Громов биле Г. Лейбутин очулдурган).

2. Владимир Павлович **Беляевка**—«Эрги шивээ» деп үш чогаалдар дээш.

3. Янка **Брыльга**—«Заболотьеде чырып тур» деп тоожу дээш.

4. Димитрий Иванович **Еремингe**—«Рим кырында кызаңнаашкын» деп роман дээш.

5. Георгий Мокеевич **Марковка**—«Строговы» деп роман дээш.

6. Игорь Леонтьевич **Муратовка**—«Буковинниң тоожузу» дээш.

7. Шандор **Надька**—«Эптештирилге» деп рассказ дээш. («Новый мир» деп журналга парлатынган. Венгр дылдан Ю. Шишмонин очулдурган).

8. Лев Вениаминович **Никулинге**—«Россияның шынчы оолдары» деп роман дээш.

9. Николай Николаевич **Носовка**—«Витя Малеев школага болгаш быжыныга» деп тоожу дээш.

10. Валентина Александровна **Осеевага**—«Васек Трубачев болгаш ооң эштери» деп тоожу дээш, бирги болгаш ийиги номнары.

11. Виктор Васильевич **Полторацкийге**—«Орукка болгаш бажыңынга» деп очерктериниң ному болгаш 1951 чылдың очерктери дээш.

12. Евгений Ефимович **Поповкинге**—«Рубанюктун өг-бүлези» деп роман дээш.

13. **Чжоу Ли-бога**—«Шуурган» деп роман дээш. (Даштыкы литература парлаар чер үндүрген. Кыдат дылдан Вл. Рудман биле В. В. Калиноков очулдурган).

б. Поэзия талазы-биле

100 муң рубль хемчээлдиг БИРГИ чергениң шаңналын

Николай Семенович **Тихоновка**—«Ийи агымнар», «Тайбыңның ийи дугаар Бүгү-делегей конгрезинге» деп бөлүк шүлүктер дээш.

50 муң рубль хемчээлдиг ИЙИГИ чергениң шаңналдарын

1. Антанас Томасович **Венцловага**—шүлүктериниң «Шилилделери» деп чыылда дээш.

2. Сильва Барунаковна **Капутикянга**—«Мээң төрелдерим» деп шүлүктер чыылдазы дээш.

3. Георгий Николаевич **Леонидзеге**—«Бершоула» биле «Портохала» деп шүлүглелдер дээш.

25 муң рубль хемчээлдиг ҮШҚҮ чергениң шаңналдарын

1. Расул **Гамзатовка**—«Мээң төрүүнүнген чылым» деп шүлүктер болгаш шүлүглелдер чыылдазы дээш.

2. Владимир Дмитриевич **Замятинге**—«Ногаан куржаг» деп шүлүглел дээш.

3. Микола **Нагнибедага**—«Шүлүктер» деп чыылда дээш.

4. Юхан **Шмуулга**—«Шүлүктер. Шүлүглелдер» деп чыылда дээш.

в. Драматургия талазы-биле

50 муң рубль хемчээлдиг ИЙИГИ чергениң шаңналын

Хе Цзин-чжиге, Дин-ниге — «Буурул кыс» деп шии дээш. (Звезда» журналга парлатынган. Кыдат дылдан П. Захаров очулдурган).

25 муң рубль хемчээлдиг ҮШҚҮ чергениң шаңналдарын

1. Абдулла **Каххарга**—«Чаа черде» деп шии дээш.

2. Павел Григорьевич **Маляревскийге**—«Кызаңнаашкын мурнуу чарыында» деп шии дээш.

г. Литература шүгүмчүлели болгаш уран-чүүл шинчилелиниң талазы-биле

25 муң рубль хемчээлдиг ҮШҚҮ чергениң шаңналдарын

1. Берта Яковлевна **Брайнинага**—«Константин Федин» деп ном дээш.

2. РСФСР-ниң уран-чүүл талазыбиле алдарлыг ажылдакчызы Николай Михайлович **Горчаковка**—«К. С Станиславскийниң режиссер уроктары» деп ном дээш. Ийиги үндүргени.

д. Уран-чечен кинематография талазы-биле

100 муң рубль хемчээлдиг БИРГИ чергениң шаңналдарын

1. «Тарас Шевченко» деп өңнүг кино-чурук дээш: сценарияның автору болгаш режиссеру, РСФСР-ниң уран-чүүлдериниң алдарлыг ажылдакчызы Игорь Андреевич **Савченкога**; Украин ССР-ниң уран-чүүлдериниң алдарлыг ажылдакчызы, композитор Борис Николаевич **Лятошинскийге**; чурукчу Леван Александрович **Шенгелияга**; чурукчу Борис Константинович **Немечекке**; РСФСР-ниң алдарлыг артизи («Алдын Сылдыстың Кавалери» деп кино-чурукка база киришкени дээш) Сергей Федорович **Бондарчукка**; РСФСР-ниң алдарлыг артизи Иван **Переверзевке**; артист Михаил Артемьевич **Кузнецовка**; Узбек ССР-ниң уран-чүүлдериниң алдарлыг ажылдакчызы, оператор Даниил Порфирьевич **Демуцкийге**; Белоруссия ССР-ниң алдарлыг артизи, оператор Абрам Копелевич **Кольцатыйга**.

2. «Алдын Сылдыстың Кавалери» деп өңнүг кино-чурук дээш: Латвия ССР-ниң улустуң артизи, режиссер Юлий Яковлевич **Райзманга**; чурукчу Алексей Иванович **Пархоменкога**; артист Анатолий Владимирович **Чемодуровка**; артист Кира Константиновна **Канаевага**; Украин ССР-ниң улустуң артизи Николай Валериянович **Комиссаровка**; РСФСР-ниң улустуң артизи Владимир Никитич **Ратомскийге**; РСФСР-ниң алдарлыг артизи Николай Олимпиевич **Гриценкога**; РСФСР-ниң уран-чүүлдериниң алдарлыг ажылдакчызы, оператор Сергей Павлович **Урусевскийге**.

50 муң рубль хемчээлдиг ИЙИГИ чергениң шаңналын

«Донец шахтёрлар» деп өңнүг кино-чурук дээш: Узбек ССР-ниң уран-чүүлдериниң алдарлыг ажылдакчызы, режиссер Леонид Давыдович **Луковка**; сценарияның авторлары Борис Леонтьевич **Горбатовка** болгаш Владимир Абрамович **Алексеевке**, композитор Тихон Николаевич **Хренниковка**, чурукчу Петр Исидорович **Пашкевичиге**; РСФСР-ниң алдарлыг артизи Василий Васильевич **Меркурьевке**; ССРЭ-ниң улустуң артизи Борис Петрович **Чирковка**; РСФСР-ниң улустуң артизи Анастасия Платоновна **Зуевага**; артист Андрей Алексеевич **Петровка**; оператор Михаил Николаевич **Кирилловка**.

25 муң рубль хемчээлдиг ҮШҚҮ чергениң шаңналдарын

1. «Координде чырык» деп өңнүг кино-чурук дээш: Эстон ССР-ниң уран-чүүлдериниң алдарлыг ажылдакчызы, режиссер Герберт Морицевич **Раппапортка**; артист Георг Карлович **Отсуга**; артист Александр Аугустович **Рандвирге**; артист Валентина Георгиевна **Тёрига**; артист Эльмар Хансович **Кивилога**; артист Эви Кустовна **Рауэр-Сиккельге**; Эстон ССР-ниң улустуң артизи Хуго Тынувич **Лаурга**: оператор Сергей Васильевич **Ивановка**.

2. «Тайбың хүннерде» деп өңнүг кино-чурук дээш: режиссер Владимир Александрович **Браунга**; оператор Михаил Кириллович **Чёрныйга**; артист Николай Дмитриевич **Тимофеевке**; артист Александр Васильевич **Гречаныйга**.

е. Хроника-документалдыг кинематография талазы-биле

40 муң рубль хемчээлдиг ИЙИГИ чергениң шаңналын

«Советтиң кит аңнакчылары» деп өңнүг кино-чурук дээш оператор Соломон Яковлевич **Коганга**.

20 муң рубль хемчээлдиг ҮШҚҮ чергениң шаңналдарын

1. «Чечектелип турар Украина» деп өңнүг кино-чурук дээш: режиссер Михаил Яковлевич **Слуцкийге**; оператор Константин Иванович **Богданга**; оператор Исаак Соломонович **Кацманга**; оператор Яков Григорьевич **Марченкога**.

2. «Совет Таджикистан» деп өңнүг кино-чурук дээш: режиссер Бенцион Ариевич **Кимягаровка**; Таджик ССР-ниң уран-чүүлдериниң алдарлыг ажылдакчызы, оператор Ибрагим Изетуллович **Барамыковка**.

3. «Совет Туркменистан» деп өңнүг кино-чурук дээш: оператор-режиссер Роман Лазаревич **Карменге**; оператор Зиновий Львович **Фельдманга**; Туркмен ССР-ниң уран-чүүлдериниң алдарлыг ажылдакчызы, оператор Владимир Александрович **Лавровка**.

4. «Совет Казахстан» деп өңнүг кино-чурук дээш: режиссер Лидия Ильинична **Степановага**; оператор Михаил Федорович **Аранышевке**; оператор Александр Ивзнович **Фроловка**.

5. «Совет Литва» деп өңнүг кино-чурук дээш: режиссер Иосиф Михайлович **Посельскийге**; режиссер Людгард Иосифович **Мацулевичуека**, оператор Иван Васильевич **Пановка**; оператор Виктор Владимирович **Старошаска**; Литва ССР-ниң уран-чүүлдериниң алдарлыг ажылдакчызы, композитор Балис Доминиканович **Дварионаска**.

6. «Көдээ ажыл-агыйда чаа чүүлдер» деп кино-журнал дээш (№ № 1—12, 1951 чылда): режиссер Сергей Федорович **Чулковка**; режиссер Илья Яковлевич **Свистуновка**; режиссер Леонид Александрович **Антоновка**; оператор Леон Назарович **Аристакесовка**; оператор Василий Никитич **Пахомовка**.

ж. Музыка талазы-биле

I. УЛУГ-УЛУГ СЦЕНАЛЫГ БОЛГАШ ЫРЛААР ҮНГЕ ТААРЫШТЫРГАН ЧОГААЛДАР

(опера, балет, оратория, кантата)

50 муң рубль хемчээлдиг ИЙИГИ чергениң шаңналдарын

1. Эстон ССР-ниң улустуң артизи Эуген Артурович **Каппка**—«Хосталганың ырлажызы» деп операның музыказы дээш.

2. РСФСР-ниң улустуң артизи Дмитрий Дмитриевич **Шостаковичиге** ырлаарынга таарыштыр он поэмаларны кылганы дээш.

25 муң рубль хемчээлдиг ҮШҚҮ чергениң шаңналдарын

1. ССРЭ-ниң улустуң артизи **Ашрафи Мухтарга**—«Аас кежииниң дугайында ыры» деп кантата дээш.

2. Композитор Юрий Абрамович **Левитинге** — «Волганың кырында оттар» деп оратория дээш.

II. УЛУГ-УЛУГ ИНСТРУМЕНТАЛДЫГ ЧОГААЛДАР

50 муң рубль чемчээлдиг ИЙИГИ чергениң шаңналдарын

1. Композитор Велимухамед **Мухатовка** — «Мээң Төрээн чуртум» деп симфониялыг поэмэ дээш.

2. Композитор Отар Васильевич **Тактакишвилиге** — фортепианга хөгжүм-биле кады күүседир концертти дээш.

3. Украин ССР-ниң уран-чүүлдериниң алдарлыг ажылдакчызы Андрей Яковлевич **Штогаренкога**—«Леси Украинканың тураскаалы» деп симфониялыг сюита дээш.

(Төнчүзү дараазында үнер).

Партийжи амыдырал

Пропагандистерниң дуржулгазы

Кадрларның политиктиг билиин бедидеринге ВКП(б)-ниң төөгүзүн болгаш теориязын өөренири база В. И. Ленинниң болгаш И. В. Сталинның биографияларын өөренири улуг ужур-дузалыг.

Күрбанкының область конторазының коллективинде ВКП(б) төөгүзүн болгаш эш И. В. Сталинның биографиязын өөренир бөлгүмнер ажылдап турар. Партия эге организациязы бөлгүмнерниң пропагандистеринге бедик билиглиг, дуржулгалыг коммунистерни томуйлааш бадылаан.

Коммунист эштер Евдокимов, Кузнецова «ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курзун» өөрениринiң кол хевириниң бөлгүмнерин удуртуп турар.

Коммунистер Кольцев эш И. В. Сталинның биографиязын өөренир бөлгүмнү удуртуп турар. Пропагандистер бөлгүмнерде өөредилгени идея-теория болгаш организас талазы-биле бедик идея деннелде доктаамал эртирип турар.

Кичээлдерге өөредилгенiн кол материалын өөренири-биле чергелештир, эш Бериянның Октябрьниң социалистиг Улуг революциязының 34 чыл оюнуң дугайында илеткелин, В. И. Ленинниң мөчээн хүнүнден бээр 28 чыл оюнуң дугайында Москвага болган хүндүткелдиг-кажыыдал хуралга эш Поспеловтуң илеткелин болгаш 1951 чылда улус ажыл-агыйының хөгжүлдезиниң күрүне планының күүселделериниң түннелдериниң дугайында ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң чанында Төп Статистика Эргелелиниң дыннадыын база өөренип эрткен.

Пропагандист Лидия Васильевна Кузнецова дыннакчыларга улуг хүндүткелдиг болуп турар. Оон удуртуп турар бөлгүмүнде 15 дыннакчылар бар. Олар шуптузу ортумак эртемниг, ынчалза-даа хар-назын талазы-биле болгаш мергежилге талазы-биле ылгалдыглар. Ынчангаш пропагандист дыннакчы бүрүзү-биле чаңгыстап немелде тайылбыр ажылын чорудуп турар. Пропагандист эш Кузнецова дыннакчыларга өөренир материалдарны билдингири-биле тайылбырлап берип турар. Ол чорук дыннакчыларның өөредилгеге сонуургалын улгатырып турар. Пропагандист боду кичээлдерге кызымак белеткенип, кичээлди эртиреринiң планын кылып ап, эн-не ханызы-биле тайылбыр кылыр айтырыгларны онзалап белеткенип ап турар.

Пропагандист солуннардан болгаш журналдардан материалдарны калбаа-биле ажыглап тургаш, ВКП(б)-ниң теориязын болгаш төөгүзүн совет улустуң практиктиг амыдыралы-биле хамаарыштырып турар. Чижээ, марксисчи диалектиктиг методтуң кол демдектерин өөредирде 1952 чылдың январь 8-те «Правда» солунда номчукчуларның айтырыынга харыы кылдыр парлаан «Эрги болгаш чаа үүлдериниң аразында демиселдиң дугайында» деп үүлдү ажыглаан.

Эш Кузнецованың удуртуп турар бөлгүмү «ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курзунуң» дөрткү бөлүүн доскан, дыннакчыларның хөй кезии өөренип эткен материалдарны эки шиңгээдип алган.

Пропагандист эш Евдокимовтуң удуртканы ВКП(б) төөгүзүн өөренириниң бедиткен хевириниң бөлгүмү ВКП(б) төөгүзүн бо чылын өөренип доозар. Ол бөлгүмнүң дыннакчылары өөредилгени эки түннелдиг доозар дээш, өөренип эткен материалдарны эки катаптап, чаа өөренген материалдарны эки шиңгээдип ап турар.

ВКП(б) төөгүзүн болгаш теориязын өөредири-биле чергелештир эш Евдокимов совет албан чериниң аппарадының ажылын экижидеринче дыннакчыларның кичээнгейин хаара тудуп турар. 1951 чылдың октябрь 5-те үнген «Известия» солуннуң «Совет албан-хаакчыт», декабрь 14-те үнген «Совет санакчы ажылдакчы» деп мурнуку үүлдерни болгаш өске-даа материалдарны дыннакчыларга өөреткен.

Ол бөлгүмнүң дыннакчыларының хөй кезии бодунуң идея-политиктиг билиг деннелин бедитпишаан, боттарының ажылын экижиткен. Эн ылаңгыя эштер Середкин, Анишук, Пестова, Бадрина болгаш өскелердаа ажылга эн эки көргүзүглерни чедип алган.

А. МУГИНОВ.

ВКП(б) төөгүзү өөренир бөлгүм

Чөөн-Хемчик районнуң Ийме сумузунуң эге школазында партия эге организациязының чанында «ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курзун» өөренир бөлгүм бар. Бөлгүмде школаның башкылары болгаш сумуда партия, совет активчилери 14 кижи өөренип турар. Өөредилге чылы эгелээнинден бээр бөлгүмнүң кичээлдери 18 катап болган, чылдагаан чок черге бөлгүмнүң чаңгыс-даа кичээли үзүлбээн. Бөлгүмнүң дыннакчылары «ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курзунуң» III эгелерин өөренип дооскаш, ам IV эгезин өөренип турар.

Өөренип эткен материалдарны дыннакчылардың хөй нуруузу номчуп, конспектилеп ап турар. Дыннакчылар Т. Шаалый, О. Чинзекпаа, О. Тоймак, С. Доржу олар өөредилгеге идепкейлиг чоруун көргүзүп, өөренип эткен материалдарны эки шиңгээдип ап турарлар.

Бөлгүмнүң пропагандизи коммунист эш Очур-оол ВКП(б) райкомундан берген партийжи даалганы кызымаккай боттандырып, бөлгүмнү эки белеткел-биле башкылап турар. Ол башкылаар тема бүрүзүнге Ленин — Сталинның чогаалдарындан, уран чогаал литератураларындан немелде материалдарны ажыглап тургаш белеткенип, утка-шынарны болгаш эн чугула үелерни, сан-түннерни мөөнгээн конспектини тургузуп ап турар. Өөренир тема дугайында тайылбырны кылып тургаш, ВКП(б) төөгүзүнүң дугайында көргүзүглүг альбомну пропагандист ажыглап турар. Оон-биле кады, чамдык темаларны амгы үениң амыдыралының боттуг чижектери-биле холбаштырып турар. Ынчангаш эш Очур-оолдуң башкылап турары дыннакчыларга билдингир болгаш сонуурганчыг болуп турар.

Пропагандист эш Очур-оол беседалажыышкын кичээлин чорудуп, дыннакчыларның өөренип эткен материалдарны канчаар шиңгээдип алганын хынап көрүп турар.

Оон-биле кады эш Очур-оол бөлгүмнүң дыннакчыларына делегейде болуп турар болуушкуннарның дугайын кичээл санында каш минутада чугаалап берип турар.

Ам бөлгүмнүң дыннакчылары «ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курзун» өөрениринiң бирги чылының программазын чогуур хуусаазында бедик түннелге өөренип доозар дээш ажылдап турарлар.

С. ӨЛЗЕЙ-ООЛ.

Политшколаның өөредилгези

Тес-Хем районнуң Шуурмак сумузунда Жданов аттыг колхозта партия организациязының чанында ийиги чылдың политшколазы ажылдап турар. Политшколада партия, советтиң 12 активтери өөренип турар. Политшкола өөредилге чылы эгелээнинден бээр 13 катап кичээлдээн. Политшколаның дыннакчылары он бирги темага чедир өөренип дооскаш он ийиги теманы өөренип турар.

Дыннакчылар Ч. Биче-оол, В. Камаа, М. Сюрюк-Сат, С. Саңчат, Д. Чагар-оол олар өөренип эткен материалдарны эки конспектилеп ап, беседалажыышкын кичээлдеринге эки билигни чедип алганын көргүзүп турарлар. Олар үүгле өөредилге номун номчуп турар эвес, уран чогаал номнарын болгаш политиктиг литератураларны хөй номчуп, боттарының ниити билиин бедидип турар.

Өөредилге чылының эгезинде дыннакчылар Ч. Аралдии, С. Куңаажап. Оланмаа олар кичээлдерни хөй катап үзүп турганнар. Оларның-биле партия эге организациязының секретари, пропагандист тускай чугаалажып, ол чоруун эдип алырын негеп турган. Олар шынап-ла ол негелдени ёзугаар кичээл үзер чоруун чидиргеннер болгаш политшколаның идепкейлиг дыннакчылары апарганнар. Олар боттарының политиктиг билиин бедидип ап, колхоз бүдүрүлгезинге мурнакчы күш-ажылын көргүзүп тургаш, ВКП(б) кежигүнүнүң кандидадынга кирип алганнар. Эш Аралдиини колхозтуң отчёт-соңгулдалыг хуралындан тудуг бригадазының бригадиринге соңгаан.

Политшколаның дыннакчыларының кичээлге идепкейлиг чоруу пропагандистиң харыысалгазын уламна улгатырып турар. Политшколаның пропагандизи өөредир темалар бүрүзүнге эки белеткел-биле дыннакчыларга сонуурганчыг кылдыр, башкылап турар.

Ынчалза-даа политшколаның ажылында четпестер база бар. Үүл дээрге, чамдык дыннакчыларда кичээл үзер, өөренип эткен материалдарны номчуп, конспектилеп албас, беседалажыышкын кичээлинге идепкейлиг киришпес чоруктар бар. Ындыг дыннакчыларга М. Дамбаа, Ч. Кара-оол олар хамааржып турарлар.

Политшколаның кичээлдеринге ВКП(б) Тес-Хем райкомунуң ажылдакчылары эштер Серен-Доржу, Товуу база райкүүском даргазы эш Лопсан-Серен олар олурушкулаан болгаш политшколаның ажылында четпестерни илередип чугаалап берип, ол четпестерни эдип алыр талазы-биле боттарының үнелиг саналдарын бергеннер.

Ам политшкола өөредилге программазын чедиишкинниг доозар сорулганы салып алган, кичээлдерни организастыг чорукка, бедик идеяденнелге эртирип турар.

А. ШЫДЫРААА.

Большевик партияның XI съездизи

(Ажытынганындан бээр 30 чыл болганынга)

Үжен чыл бурунгаар, 1922 чылдың март 27-ден апрель 2-ге чедир Россияның Коммунистиг (большевиктер) партиязының XI съездизи болуп эрткен. Ол болза, Владимир Ильич Ленинниң сөөлгү катап чүве чугаалап, удуртуп турганы съезд болур.

Съездиниң ажылы кончуг берге болгаш дүшкүүрлүг байдалдың үезинде болуп эрткен. Делегейниң бирги дайынындан болгаш хамааты дайындан буступ үрелген улус ажылының катап тургузуушкуну улуг бергедээшкиннер-биле эртип турган. Партияның съездин ажыдарда Ленинниң чугаалааны болза: «Бо чылын биске таварышкан ядаралдар болза, мурнуку чылдарда болгулаан бергедээшкиннерден артык хире болуп турар тур. Капиталистерниң биске экээп дөгээн дайынының уржуктары болза, империалистиг дайынныы-биле бир дөмей болуп, олар шуптузу аш болгаш кедергей хоозурал-биле катай хаара мөөнгежип алгаш бистиң кырывысче үдүрлү берген». (Чогаал, том 33 арын 233).

Чурт иштинге болуп турган транспорт болгаш оттулар үүлдүң кризизи узуткатынмаан. 1921 чылда металлургия болза дайын мурнундагы продукциязының үүгле үш хуузун берип турган. Дайынның уржуктарындан көдээ ажыл-агый база-ла уштунмаан турган. 1921 чылда чуртка халаптыг ядарал диргелген, ол болза элээн губернияларны шыва алган кандаашкын болган. Аштаар чорук тыптып келген, ону узуткаары берге турган.

Аш, хоозурал болгаш улус ажыл-агыйын катап тургузарынга бар болуп тургулаан бергелерни Барыын-европаның империалистери ажыглаарын оралдашканнар, олар совет чуртту боттарының колониязы болдурарын кордап турганнар. Ол-ла хүннерде, Москвага партияның XI съездиниң хуралы чоруп турда, Генуяга чурттар аразының экономнуг конференциязынга белеткел кылдынып, аңаа бистиң чуртувустуң капиталистиг чурттар-биле аразында харылзаазын тодаргайлап көөр ужурлуг турган. Эш Ленин РКП(б)-ниң Төп Комитединиң съездизинге кылган политиктиг отчёдунга буржуаз дипломаттарның талазындан кызыышкын болгаш үүл-бүрү өнчүк-чөңгээлер болу бээрин баш удур көргеш, айытканы болза: «Бистер Генуяже боттуг ажыл-херектиң сорулгазы—садыгны калбартыры болгаш аңаа тааржыр байдалдарны тургузуп алыры дээш баар бис. (Ол-ла томнуң 236 арнында).

Генуя конференциязы болуп эртип-даа турда, оон сөөлүнде-даа капиталистиг чурттар Совет күрүнени дискек кырынга тургузуп шыдаваннар. Генуя конференциязынга совет делегация болза, Европага дайын сөөлүндеги үеде корум-чурумну катап тургузарының делгереңгей программазының айтырыын: бүгү чурттарга дайын чепсээн кызырар дугайында болгаш шериг талазы-биле өрелерни күш чок болдурары болгаш өске-даа айтырыгларны тургускан. Совет дипломатия ол конференцияга капиталистиг чурттарның катышкан фронтузун эптерештирип, оларның кара сагыштыг бодалдарын сандарадып шыдаан.

Тайбың камгалалы дээш демиселдиң, совет чурттуң бүгү делегей талазы-биле туруштарын быжыглаарының, бүгү чурттар-биле садыг харылзааларын быжыглаарын хөгжүдериниң дугайында XI съездиге идип үндүрген ленинчи идеялар болза, Совет Эвилелиниң даштыкы политиказының үндезин айтырыы болган.

Большевиктер партиязының X съездинге шериг коммунизминиң политиказындан чаа эконом политиказынче шилчиир дугайында шиитпирни хүлээп ап турда, совет чуртту дайзыннары болза, Россия буржуаз хөгжүлдениң оруунче катап кире берген ышкаш-тыр дижип алгыржып тургулааннар. Херек кырында ындыг эвес болган, продразвёрстканы аъш-чем үндүрүү-биле солуурунуң чаа эконом политиказынче (НЭП) шилчип киреринiң дугайында X съездиниң төөгүлүг шиитпирлери болза, совет чурттуң амыдыралынга чаа хөгжүлдениң үезиниң эгезин салган. Ол шиитпирлер болза, ажылчын аңгының тараачын чон-биле харылзаазын быжыглаарын хандырган, чаа эконом политиказынга үндезилээш, тараачын массаларның колдуу социалистиг тургузуушкунче катыштырып ап шыдатынган-даа.

Аъш-чемниң натуралдыг үндүрүү болза, хемчээл талазы-биле продразвёрскадан элээн куду. Ол дээрге, бараан саарылгазының хостуг болганы-биле чергелештир тараачыннарның көдээ ажыл-агый бүдүрүлгезинге сонуургалын көдүрген болгаш оон дүрген көдүрлүүшкүнүнге арганы берген.

Чаа эконом политиказы дээрге, улус ажыл-агыйының удуртуп баштаар командылал черлериниң бедиктерин болгаш чуртта эрге-чагырганы күрүнениң холунга быжыглап артырбышаан, капитализмни түр када сала кааптары болур. Капитализм биле социализмниң аразынга шиитпирлиг дошкун демисел үнери чайлаш чок апарган. Ол демисел чоруп турда, социалистиг элементилерниң күштери улам өзүп көвүдээш, кедизинде барып капиталистиг элементилерни ажып тиилээрин Ленин баш удур-ла көрген. Владимир Ильич XI съездиге мынча дээн: «Экономнуг күш Россияның пролетар күрүнезиниң холунга туруп турда ол коммунизмче шилчип киреринiң хандырарынга черле четчир». (Ол-ла томнуң 258 арнында).

Чаа эконом политиказының баштайгы чылдарында-ла оон кайгамчыктыг күштүү көзүлген. Тараачын ажыл-агый катап тургустунган, демир-оруктарның ажылы экижээн, оттулар үүлдүң чедишпес чоруу узуткатынып эгелээн болгаш катап тургустунган фабрикалар биле заводтарның саны көвүдээн. Ол бүгү болза, Совет күрүне экономиказы хөгжүдүп, улус ажыл-агыйында социалистиг секторнуң туружун камгалап быжыглап шыдаар аргалыгдыр дээрзин бүзүредип көргүскен.

РКП(б)-ниң XI съездинге бодунуң отчёттуг илеткелинге В. И. Ленинниң чугаалааны болза: «Бирээде, биске үүнүн-даа мурнунда чаа эконом политиказы кончуг чугула, ол болза, тараачыннар экономиказы-биле ёзулуг эвилелди тургузуп алырының хыналдазы болур». (Ол-ла томнуң 238—239 арыннарда). Садыг болза, социалистиг үлетпүр биле тараачыннарның аразында экономнуг харылзаазының кол звенозу болур.

Совет садыг кончуг кошкак хевээр турган болгаш садыг аппарады чаа-ла тургустунуп эгелеп турган. Хуу ажыл-агыйның капиталы болза, күрүне болгаш кооператив садыының аныяк болгаш башкарылбайн турарын ажыглап алгаш, чурт иштинге бараанның үүрмектеп садар садыының хөй нуруузун холунга киририп апкан турган. Ынчангаш, садыг болза, ол үеде партияның мурнунда тургустунуп турган сорулгаларның белдирлешкен мөөнгежиишкининiң кол звенозу болуп турар деп Ленин санаан.

Ынчаарда Владимир Ильич Ленин коммунистерниң мурнунга—культурлуг садыглап, ажыл-агыйны ээлеп өөренир деп сорулганы тургускан. Ол болза, чайлаш чок үүл болуп турган, үүге дээрге, хуунуң капиталын тиилээр дээш чарышче кириптер апарган, хуунуң капиталы болза, үүрмек тараачын ажыл-агыйдан өзүп үнүп турган. Культурлуг садыглап, ажыл-агыйны мергежилдиг ээлеп өөренир деп ленинчи негелде бодунуң бүгү ужур-дузалыын ам-даа хевээр камгалап турар, партия болгаш чазак аңаа үндезилээш, бараан саарылгазын калбартыр болгаш калбак хереглелдиң барааннарын бүдүрүп үндүрерин көвүдедир дугайында доктаамал сагыш-салыышкынын кылып турар.

Ленин XI съездиге оппортунизмниң бүгү-ле хевирлеринге удур эн шыңгыы демисешкен. Троцкистер болгаш капитализмниң янзы-бүрү талалакчылары болза, НЭП-ти капитализмче аткаарлаашкынның политиказы-дыр дээн чергелиг чугаа үндүрерин оралдашканнар. Олар болза, оон мурнунда съездиге-ле буруу шаптырып каапкан профэвилел дугайында партияга удур үзелдерин база катап көдүрүп үндүргеннер, ынчалза-даа шиитпирлиг согуушкунга таварышканнар.

Большевик партияның стратегтиг планының шыныын НЭП-тин баштайгы чылы-ла шынзыктырган. Ол түннелдерни барымдалааш, съездиге Ленинниң чугаалааны болза:

«Бис чыл аткаарлап келдивис. Бис ам партияның мурнундан:—болзун! деп чугаалаар ужурлуг бис. Аткаарлаашкын-биле салдынып турган сорулга чедип алдынган. Ол үе төнуп турар, азы төнген. Ам өске сорулга салдынып турар—күштерни чаарты бөлүглээри» (Ол-ла томнуң 250—251 арыннарда). Хуу ажыл-агый капиталынче шаап халдаарынга белеткел херек бооп турган, ынчангаш күштерни чаарты бөлүглээр апарган, ол дараазында чылдарда чедип алдынган-даа.

Ажыл-агый болгаш күрүне тургузуушкунунуң сорулгалары болзз, чаа эконом политиказын чорударыбиле холбашкан, ынчангаш большевик партияны улам быжыглаарының, оон дайынчызын бедидериниң социализм дээш демиселге оон удуртукчу ролюн бедидериниң негелдери тургустунуп келген. РКП(б)-ниң XI съездиниң шиитпирлери болза, ажылчын аңгы биле тараачын чонну партияны долгандыр сырый катыштырарынче, улус чоннуң калбак массаларын социализм тургузуушкунунче киириштиреринче угланган турган.

Бүгү коммунистер болза, партияның оларга дааскан ажылын катап-катап өөренип турган, ажыл-херекти боттуу-биле шиңгээдип алыр ужурлуг деп Ленин айтып турган. Кижилерни шилип алырын болгаш хүлээп алган шиитпирлерниң күүселдезин доктаамал хынаарын Владимир Ильич бирги чергениң айтырыы кылдыр тургускан. Коммунистерден ол ажылга күүсекчи быжырымчылыг болурун болгаш күрүнениң сонуургалдарын бедии-биле медереп билирин негеп турган.

Партия эрге-чагырганы холунга алган сөөлүнде, хүлээп алыышкынның чогуур корум-чурумун тургузары онза чугула болуп турган, оон-биле партияның хүрээлениннге таарышпас, албан-дужаал дээш чүткүп чоруур садарап будулган чамдык идегеттериниң шургуп кирер аргазын болдурбас дээш ындыг турган. В. И. Ленинниң саналын ёзугаар XI съездиден чаа кежигүннерни хүлээп алырының тус-тус чурумнарын—ажылчыннарга, тараачыннарга болгаш албан хаакчыттарга таарыштыр тургускулаан.

НЭП үезинде профэвилелдериниң ролюнун болгаш сорулгаларының дугайында, ажылчын болгаш тараачын аныяктарны коммунистиг ёзуга кижизидериниң күүлүг чепсээ болур комсомолдуң дугайында, парлалга болгаш пропаганда дугайында, эр, херээжен ажылчыннар болгаш тараачыннар ортузунга ажыл дугайында шиитпирлерни съезд хүлээп алган. Ол шиитпирлер болза, партияның масса-биле харылзааларын быжыглаарынче, оон бүгү-ле массалыг организацияларны удуртур ролюн хандырарынче угланган турган.

Партияның эн шыңгыы чурум сагылгазын сагыыры болгаш партияның хүрээлениниң чаңгыс эвин камгалаары болза, Совет күрүнениң мурнунда тургустунуп турар сорулгаларны шиитпирлээринге чугула үүл болуп турарын съездиниң шиитпирлеринде айыткан.

Эш Сталинның партияның Төп Комитединге, Националдар херээниң талазы-биле Улус Комиссариадынга, Ажылчын-тараачынның Улус Комиссариадының инспекциязынга ажылдап турган ажыл-чорудулгазын съездиге В. И. Ленин бедин-биле үнелээн. Троцкист Преображенскийге харыы кылдыр Владимир Ильич мынча дээн:

«Наркоматта туруп турар байдалды экижидерин хандырарда, янзы-бүрү туркмен, кавказ болгаш өскедаа айтырыгларны ыяавыла билип алырда үүнү канчаар ужурлуг бис? А ол айтырыгларны шиитпирлээри чайлаш чок, ол болза, европа күрүнелериниң үүс-үүс чылдарда оралдажып келгеш, чамдык демократтыг республикаларга хензиг кезээн шиитпирлээн айтырыг болур тур. Бис оларны шиитпирлеп турар бис, биске херектиг-даа, ынчаарга биске кайы-даа нацияларның төлээлекчилери келгеш, бүгү-ле херектиң дугайын тодаргай чугааладып ап турар кижи херек. Ону кайын тыварыл?» Ынчангаш Ленинниң медеэни болза, «эш Сталиндан өске кандидатураны адааш-даа канчаарыл»—дээн.

Оон ынай Ленинниң чугаалааны болза:

«Рабкринни ап көрээлинерем. Кончуг улуг албан чери-дир. Ындыг болза-даа, хыналданы шын чорудар дээр болза, оон бажынга авторитеттиг кижи турар апаар, оон башка бистер шоолуг эвес үскүлежиишкиннерге таварышкаш, оон үнүп шыдавайн баар бис».

В. И. Ленинниң саналын ёзугаар, 1922 чылдың апрель 3-те, съездиниң ажылы доозулганының даартазында Партияның Төп Комитединiң пленумунга эш Сталинны Партия ТК-ның Чингине Секретаринге сонгаан. Эш Сталин шак оон бээр ол хүлээлгезинде ээлчег чок ажылдап турар.

Эш Сталин болза, капиталистиг хүрээлээшкин туруп турза-даа социалистиг тургузуушкунну чорудуп болур дээрзин быжыг туруштуг болгаш чайгылыш чок бүзүретпишаан, ленинизмни камгалап алган болгаш байыткан, партияны болгаш ажылчын аңгыны социалистиг тургузуушкуннуң тиилелгезинге быжыы-биле бүзүрээринге чепсеглээн, ССРЭ-ге социализм тургузуушкунун удуртуп баштаан.

Эш Сталин болза, В. И. Ленинниң айтыышкыннарынга даянмышаан, чурттуң социалистиг индустриализациязының улуг программазын ажылдап кылган, улуг чыылдарның үнер дөстерин ажыдып тыпкан. Биске кыска хуусааның иштинде амгы үениң чаа техниказы-биле деритинген чаа улуг социалистиг үлетпүр тургустунган.

Эш Сталин болза, ленинчи кооператив планга даянмышаан, көдээ ажыл-агыйны коллективизастаарының теориязын ажылдап кылган болгаш ону херек кырында боттандырган-даа. Бичии ынай бүдүрүкчүлүг миллион-миллион хуу ажылдыг үүрмек тараачын ажыл-агыйлар бедик бүдүрүкчүлүг улуг ажыл-агыйлар болуп катышкан болгаш мурнакчы машина техника-биле чепсегленген.

Бүдүрүлгениң чепсек-хөреңгилеринге үндезилетинген хөй-ниитиниң социалистиг өнчүзү бистиң чуртувустуң улус ажыл-агыйының бүгү адырларының кол үндезини кылдыр быжыгып доктааган. Дарлакчы аңгылар узуткатынган. Кижи кижини дарлаар чорук чок болган. Большевик партияга, эш Сталинга баштаткан совет кижилерниң кызымаккай күш-ажылдары болза, бистин чуртувусту социализмниң улуг күүлүг чурту кылдыр хуулдурган.

Партияның XI съездизи эрткенден бээр 30 чыл болган. Бо үениң дургузунда Совет Эвилели бодунуң ленинчи-сталинчы даштыкы политиказын ССРЭ-ниң улустар аразынга найыралын быжыглап, тайбыңны камгалаары, өске чурттар-биле садыг харылзааларын чорудары дээш быжыг болгаш туруштуу-биле чорудуп келген.

Делегейниң ийи дугаар дайынынга ССРЭ кайгамчыктыг тиилелгелерни чедип алган сөөлүнде, оон бүгү делегейге ат-алдары хемчээн четпес улгаткан. Бистиң улус чонувус эш Сталинның удуртулгазы-биле коммунизмниң бүрүн тиилелгеинче бар чыдар.

Колхоз бүдүрүлгезинге херээженнерниң киржилгези

Барыын-Хемчик районнуң Хөнделенде Ворошилов аттыг көдээ ажыл-агый артелинде колхозчу херээженнерниң отчёт-соңгулдалыг хуралы болуп эрткениниң соонда херээженнер ортузунга чорудар ажылдар элээн экижээн. Колхозчу херээженнерниң ортузунда политмассалыг ажылдарны эки чоруткаының түннелинде колхоз бүдүрүлгезинге херээженнерниң киржилгези сөөлгү үеде дыка калбарган.

Колхозта херээженнер чөвүлелиниң даргазы эш Хүргүлбей херээженнер ортузунга кижизидилге ажылын эки организастап турар. Колхозчу херээженнер билииниң деннели-биле политөөредилгеже хаара туттунган. База колхозта херээженнерни бижикке өөредиринге тускайлап тургускан 5 бөлгүмнерде 65 херээженнер өөренип турар. Оларны эки билиглиг культармейжилер башкылап турар. Культаржейжи эш Мирзиннейниң башкылап турар бөлгүмүнде херээженнер бижик өөренип алырынга улуг кичээнгейни салып, кызымак өөренип турарлар.

Херээженнер ортузунга политкижизидилге ажылын күштелдирген чорук оларның колхоз бүдүрүлгезинге идепкейлиг болур чоруун көдүрген. Оон тодаргай барымдаазы болза, херээженнер часкы тарылгага белеткел ажылдарынга—колдуктааш, хөндүрге, хомут септээринге болгаш үрезин арыглаарынга идепкейлиг киржип турарлар. Ол ышкаш ында эге школага келир өөредилге чылында одаар 360 ажыг кулаш ыяшты белеткеп бергеннер, ам 270 кулаш ыяшты белеткээрин херээженнерниң ниити хуралынга шиитпирлээш ол ёзугаар ажылдап турарлар. Күш-ажылга эштер Эрегмаа, Мыйдок, Билчекей олар мурнакчы үлегерин көргүскеннер.

С. АЛӨӨТ.

Часкы тарылгага бүрүн белеткелдиг ужуражыр

★ ★ ★ ★

Часкы хову ажылынга белеткелдер

САРЫГ-БУЛУҢ. (Телефон-биле). Эрзин районда көдээ ажыл-агый артельдери бо чылдың часкы тарылгазынга хайыышкынныг белеткенип турар. Бай-Даг сумуда «Чаа орук» колхоз үрезин уруп алырының планын ажыр күүседип алган. Бедик дүжүт чедип алырын хандырары-биле 100 шанак өдекти тарылга шөлүнде төккен болгаш 100 га черниң хэрып моондактаан.

Часкы тарылганың чепсек херексилиниң септелгези ол колхозта эки чоруп турар. Ол ышкаш тырттар күштү болгаш тарылга үезинде ажылдаар кижилерниң күжүн таарыштыр тургускан.

Колхозтуң часкы тарылгага белеткелин эки чорудар талазы-биле колхозчулар Ендан, Бады-Хөө, Чамбал олар эки ажылдап турарлар.

Оон ынай Нарында «Коммунизмче орук» колхоз база-ла тарылгага эки белеткенип турар. Ол колхоз четчир санныг үрезинни уруп, арыглап алган, чепсек-херексел септеп алыр ажылды эки чорудуп турар. Колхозтуң тарылга чепсээн септеп белеткээр талазы-биле колхозтуң дарганы эш Лакпа кызымак ажылдап турар.

Ындыг болза-даа, «Сталинчы орук» колхоз (даргазы эш Борбак-оол) часкы тарылгага белеткел талазы-биле өске колхозтардан озалдап турар.

Часкы тарылганың чепсек херексилиниң септээр ажыл чорувайн турар. Бир сеялканы энир чылын-на ховуда каапкан, ам-даа ол хевээр септелге чок турар. Колхозта күш-ажыллың сагылга-чуруму кончуг кошкак, ооң ужурундан колхоз дарганы Чысынмаа ажыл үезинде кандыг-даа төпшээрел чок аңнап чораан.

В. ЭРЕНЧИН.

„УТКА-ның 25 чыл ою“ совхозта

Улуг-Хем районнуң Арыг-Үзүүнде «УТКА-ның 25 чыл ою» совхоз 1952 чылдың тарылгазынга кирер тракторларның болгаш өске машина херексилдериниң септелгезин дооспаан. 12 трактордан 10 тракторнуң септелгезин доозуп турар, 8 трактор сеялкаларындан 7-ни, 9 трактор андазыннарының шуптузун, 6 трактор культиваторларының 5-жин, 8 прицептерниң 2-зин болгаш 170 санныг «Зиг-Заг» деп илиирлерни септээн.

Үрезин белеткелиниң талазы-биле совхоз 610 центнер кызыл-тас, 945 центнер сула, 195 центнер арбай үрезинин арыглап дооскан. Ол болза, бо чылдың планын хандырып шыдаар. Өске культураларның иштинден 10 центнер картофель, 40 центнер турнепс үрезини четпейн турар.

Тарылга үезинде 50 тергелер негетинип турар болза ам бары 39. Оларның септелгезин чаа эгелеп турар. Ол ышкаш аттың дериг-херексилин бүрүн септеп алган болгаш тарылгага кирер аттарның күжүн камнаары-биле оларны амдан эгелеп таарыштыр аңгылап тургускан.

Ындыг болза-даа, Саглыда «Кызыл тук» колхоз (даргазы эш Очур) часкы тарылгага багай белеткенип турар. Ол колхоз үрезин уруп алырының планын ыракта чедир күүсетпээн, тарылганың чепсек херексилин септээр ажыл база багай чоруп турар.

М. ДОСТАЙ.

Өвүрнүң колхозтарында

ХАНДАГАЙТЫ. (Радио-биле). Өвүр районнуң колхозтары бо чылдың часкы тарылгазынга хайыышкынныг белеткенип турар. Ең ылаңгыя часкы тарылганың чепсек херексилдериниң септелгези шапкын темпилиг чоруп турар. Районнуң бүгү дөрт колхозтары бар андазыннарның болгаш илиирлериниң септелгезин доозар чедип турар.

Тарылгага белеткел талазы-биле «Торгалыг» колхоз (даргазы эш Доржукай) районнуң өске колхозтарындан мурнакчы чоруп турар. Ол колхоз часкы тарылганың чепсек херексилин бүрүн септеп алган болгаш тарылгага кирер аттарның күжүн камнаары-биле оларны амдан эгелеп таарыштыр аңгылап тургускан,

Ындыг болза-даа, Саглыда «Кызыл тук» колхоз (даргазы эш Очур) часкы тарылгага багай белеткенип турар. Ол колхоз үрезин уруп алырының планын ыракта чедир күүсетпээн, тарылганың чепсек херексилин септээр ажыл база багай чоруп турар.

М. ДОСТАЙ.

Областың МТС-теринде тракторларның болгаш көдээ ажыл-агый машиналарының септелгезиниң чоруп турарының дугайында медээ

(1952 чылдың март 20-де, хуу-биле)

МТС-тер аттары	Тракторларны септээн хуузу		Андазынар	Сеялкалар	Культиваторлар
	Капитал септелге	Агар септелге			
1. Бай-Хаак	76,1	61,9	80,0	66,0	30,0
2. Шагаан-Арыг	107,1	50,0	89,6	90,0	38,4
3. Бии-Хем	87,5	83,3	59,3	46,8	35,7
4. Сарыг-Сеп	92,8	83,3	103,8	92,3	93,0
5. Чадаана	100,0	76,4	109,5	83,3	66,6
6. Кызыл-Мажалык	40,0	72,1	82,3	107,1	33,3
7. Чаа-Хөл	125,0	90,0	100,0	66,7	100,0
8. Сүт-Хөл	175,0	63,6	100,0	56,2	71,4
9. Бай-Тайга	133,3	88,8	110,0	100,0	60,0
10. Тес-Хем	50,0	88,8	44,4	42,8	40,0
11. Кызыл	116,6	81,8	100,0	44,4	80,0
12. Балгазында ММС	116,6	90,0	125,0	116,6	—

Бедик шынарлыг үрезин дээш

1952 чылдың часкы тарылгазын бедик дүжүттүг болгаш райончуткан чаа сорттулуг «фильгия» деп кызыл-тас-биле хандырар дээш Чөөн-Хемчик районнуң чамдык колхозтары элээн хемчеглерни ап турар. Ол үрезинни колхозтар өске тараалар-биле көдээ ажыл-агыйның дуржулга станциязындан орнап ап турар. Бо чылын «Большевик», «Искра», «Коммунизмче орук» колхозтар ол үрезинни орнап ап турар. Чоокку хүннерге чедир 20 тонна хире үрезин орнап алдынган болгаш орнаашкын үргүлчүлеп турар.

Ол райончуткан чаа сорттулуг кызыл-тас үрезини болза, чурттуг байдалынга кончуг таарышкан үрезин болур. Эрткен чылын «Большевик» колхоз 18 га черге ол үрезинни чашкаш, га бүрүзүнден 18 центнер дүжүттү алган болгай. Бо чылын оон даа бедик дүжүттү алыры чугаа чок.

И. КОҢГАР.

Часкы ажылга белеткел кошкак

Улуг-Хем районнуң Торгалыгда «Күш-ажылдың хостуу» колхозта часкы тарылга белеткели оожум темпи-биле чоруп турар. Колхозта бар 18 андазын, 60 илиир, аттың 8 сеялказы мынчага чедир септетинмээн. Ол ышкаш тарылгага кирер аттарның дериг-херексилдери септетинмейн турар.

Колхоз даргазы Поляков, партия организациязының секретари Натпит-оол олар часкы тарылганың чепсек-херексилдерин кыска хуусаада септедип, белеткедиринче сагыш салза чогуур.

М. САНДАК.

Ажылдың деңнелин бедидер

Таңды районнуң Межегейде Ленин аттыг колхоз 1952 чылдың тарылгазынга элээн эки белеткенип турар. Колхозта үрезин уруушкунунуң планы күүсетинген, база 5 андазынды, 10 эш илиирлерни, 20 хомутту, 4 тергени септеп алган. Тарылга шөлүнге 5 тонна өдек төккен. 10 га черге хар ызырындырыышкынын кылган.

Ындыг болза-даа, колхозтуң тарылгага белеткелин чогуур негелде ёзугаар чоруп турар деп чугаалап болбас. Чүл дизе, тарылгага кирер аттарның дыштанылгазын ам-даа эгелевээн. Шөлдерге чемижидилге төгер ажыл кончуг оожум чоруп турар.

Хову бригадазынга тырттар күштерни, чепсек херексилди бүрүн быжыглап бергеш, ол бригаданың ажылын тарылга белеткелинче шуут угландырары чугула.

Т. ТАЖИ-САМБУ.

Бии-Хем районда часкы тарылгага белеткел кошкак

Бо чылдың март 18-те Туран МТС-зиниң чөвүлели болган. Аная районнуң бүгү колхозтарының даргалары киржип эрткен.

МТС-тиң чөвүлелинге районнуң колхозтарында болгаш машина трактор станциязында часкы тарылгага белеткел дугайын, база трактор бригадаларының хуваалдазын чугаалашкан.

Баштайгы айтырыг дугайында МТС директорунуң политиктиг ажыл талазы-биле оралакчызы эш Беспаловтуң илеткелинден илерээни болза: «Часкы шөл ажылдарынга МТС-тиң белеткелиниң дугайында» ВКП(б) райкомунуң февраль 20-деги VI пленумунуң доктаалында бүгү-ле көдээ ажыл-агый машиналарының септелгезин март 1-нин бетинде бүрүн доозарын айытпышаан, ооң ыяавыла күүселдезин хандырар дугайын МТС-те партия организациязынга, МТС директору эш Балабановка шынгыы дааскан турган.

Херектиң бо хүндеги байдалын ёзугаар алырга, партия райкомунуң пленумунуң ол доктаалын МТС-тиң дирекциязы, ында партия эге организациязы ыракта четпес күүседип турар. Чүл дизе, МТС-те 84 көдээ ажыл-агый машиналарының чүгле 42-зин септеп дооскан. Ооң иштинде «НАТИ» деп 30 тракторларның 28-зин, «СТЗ» деп тракторларның чаңгызы-даа септетинмээн. 29 андазыннарның 20-зин септээн. Кожуг машиналарының септелгези ортy-даа кирбээн. Автомашиналарның септелгезин МТС шуут чорутпаан. 34 машинаның чүгле чаңгызы калгып чоруп турар, а оон өскези үрелик. Чолаачыларның семинарын мынчага организаставаан.

Чүгле септелге четпес эвес, механизатор кадрларның белеткели база кошкак боттанып келген. Тракторларның ийи ээлчег-биле ажылдаар чоруунга ам-даа 22 трактористер четпес. Белеткетинген механизаторларның шынары куду. Оларның шилип алыышкынынга районнуң партия, совет, көдээ ажыл-агый органнары, колхозтар баштаар черлери харыысалга чок болганы-биле белеткетинген трактористерниң, прицепщиктерниң, ол ышкаш өске-даа механизатор кадрларның чартык кезиинден хөйнү аар-берге трактор ажылынга таарышпас, шыдал четпээн бичии оолдар ийикпе хереженнер болуп турар.

Механизатор кадрларны белеткээриниң хемчеглеринге ылаңгыя Хадында Полев даргалаан Кочетов аттыг, Тарлагда Береговой даргалаан Ленин аттыг колхозтар хамыктың харыысалга чок байдалды көргүзүп, курстарга өөренгеш чогуур кижилерин четче чорутпайн барганнар. Ол ышкаш, Ленин аттыг база «Кызыл сылдыс» колхозтарның баштаар черлери боттарының курстарда өөренип турар механизатор кадрларның материалдыг амыдырал чурттагазын хамыктың четпес хандырып, оларның чиир аъш-чемин үргүлчү үзүктелдирип келгени-биле демги механизаторлар берге байдалдарга таваржып, аъш-чем сураглап чаныр турган, хөй-хөй өөредилге шагын үскеннер.

Часкы шөл ажылдарының эгелээр үези мырыңай чоокшулап орар, а районнуң колхозтарында часкы тарылгага белеткел мынчага орту-даа кирбээн. Март 15-теги медээни ёзугаар алырга, көдээ ажыл-агый машина чепсектериниң, дериг херексилдериниң септелгезин дооскан колхозрайонда чаңгыс-даа чок. Ылаңгыя Никитин даргалаан Өөк суурда «Искра» колхоз 10 андазынның чүгле 5-ин, 8 сеялканың 6-зын, 60 илиирниң 50-нин септээн ийикге 22 тергенин чаңгызы-даа септетинмээн. Козлов даргалаан Сушь суурда «Победа» колхоз 5 андазынның чүгле 3-үн септээн болгаш 42 илиирнин 12 тергенин чаңгызын-даа септевээн. «Красный пахарь» колхозтан өске бүгү колхозтарда кожуг херексилдери белен эвес.

Колхозтарда көдээ ажыл-агый машина чепсектериниң, дериг херексилдериниң септелгезинге МТС практиктиг дуза көргүспээн.

Колхозтарның социалистиг көдээ ажыл-агый шөлдеринге бедик дүжүттү алырының чугула үндезини — үрезин айтырыы болур турбужа, ол айтырыгже районнуң партия, совет, көдээ ажыл-агый органнары, ылаңгыя колхозтар баштаар черлери чогуур кичээнгей салбааны-биле районда үрезин хөрүзүн санларгай байдалда. Сушь суурнуң «Победа» колхозта тараа культураларының талазы-биле хереглетинзе чогуур үрезинниң чүгле 50 ажыг хуузу бар болуп турар. Өске арткан колхозтарда тараа культураларының үрезини сан талазы-биле четчип турар болза-даа шынары куду.

Үрезин арыглаашкыны мынчага доозулбаан болгаш чогуур контицияны хандырып турар үрезинниг колхоз районда чок. Үрезинниң ажаалга камгалалы база кончуг багай. Мал чеми болгаш өске-даа техниктиг культураларның үрезини районнуң алды колхозтарында килограммдаа чок. Көдээ ажыл-агый хандырылгазының район киллизи (эргелекчизи эш Барков) колхозтарны үрезин арыглаашкынының чугула машиналары болгаш техниктиг культураларның үрезини-биле хандырбаан. Ол дугайында колхозтар негелде тургузарга: «Чагыг киирбээндир силер. Чагыгдан дүрген киирнер харын, ону барымдалааш Абакан ийикпе өске-даа черлерден чагыдып эккелийн. Чагыг чокка хоржок»—деп харыылап каары-биле кызыгаарлатынып турар.

Шынында, мынчага хандырып чадаан Барков ол бүгүнү кажан иргин тып шыдаарыл, кажан иргин тарады кааптарыл, ынчаш? Колхозтарга көдээ ажыл-агыйның техниктиг хандырылгазын чүгле чагыг барымдалаар чүве болза, хандырылга келдизиниң районга куруг склад шоочалап алгаш олурган херээ чүл?

Оон ынай, чаагай дүжүт өстүрериниң база бир чугула үндезини тараа шөлдеринге хар доктаадыышкынын кылып, шөлдерни өдек болгаш өске-даа иштикиниң удобрениелери-биле чемишчидери болур турунда, районнуң колхозтарында ол ажылдың кайызы-даа боттанмайн турар. А херек кырында колхозтарның суурларында, оларның мал фермаларында өдектен башка хөй чүве чок.

МТС-тиң база колхозтарының часкы тарылга белеткелинде, ылаңгыя көдээ ажыл-агый машина чепсектериниң, дериг херексилдериниң септелгезинде ажылдап турар ажылчыннарның, колхозчуларның ортузунда социалистиг чарыш калбак эвес. Кижи бүрүзүнүң хүлээлгезин саазында бижээш азып каан боордан башка, чогум ооң канчаар күүсетинип турарын хынавайн турар.

Бо үстүнде бүгү четпестер чүнү айтып турарыл дизе, ВКП(б), ВЛКСМ-ниң райкомнарындан эгелээш, оларның эге организацияларынга чедир МТС болгаш колхозтарда часкы тарылга белеткелинге оперативтиг удуртулганы хандырбаанын, ону дүргедедир дээш большевикчи демиселди чорутпайн, ол чугула херекти анаа-ла кыры-биле көрүп келгенин тодаргай херечилеп турар.

Мынчангаш районнуң партия, совет, көдээ ажыл-агый органнары, профэвилел, комсомол организациялары көдээ ажыл-агыйның ээлчеглиг чугула кампаниязынга белеткел ажылының темпизин шиитпирлиибиле шапкынчыдып, арткан кыска хуусаада бүгү-ле белеткел ажылдарын чедиишкинниг доозар дээш ёзулуг большевикчи демиселди чорутса чогуур.

А. КЫЗЫЛ-ООЛ.

Көдээ библиотекаларны— номнар пропагандазының төптери болдурар

Коммунизм тудуушкунунуң кай гамчык улуг сорулгалары болза көдээ черлерге культура-массалыг политик-кижизидилгелиг ажылды улам калбартып, культура-чырыдыышкын албан черлериниң, оларның иштинде библиотекаларның ажыл-чорудулгазын ам-даа улам идепкейжидерин шыңгыы негеп турар.

Социалистиг көдээ ажыл-агыйның бүгү ажыл-ишчилеринге номнун ужур-дузазы кызыгаар чок улуг. Ном дээрге, ажылчы чонну коммунистиг ёзуга кижизидериниң ең чугула чепсээ болгаш бүгү-ле билиглериниң байлакшылдыг үндезини болуп, бот өөредилге-биле эртем-билигни чедип ап, тускай профессияны шиңгээдип алырынга улуу-биле дузалаар.

Совет ном чогаал—делегейде ең не мурнакчы, ең-не депшилгелиг литература болуп турар. Ону калбаа-биле нептередир чорук, бистиң областа культураның улам ынайгы чечектелиишкининиң херээнге канчаар-даа аажок улуг ужур-дузаны чедирер.

Аныяк колхозтар организация талазы-биле улам-на быжыгып, улгаттыр катыжып турары-биле кады, сларга элээн улуг библиотекаларны организастаар чорукка дыка таарымчалыг байдал чаягаар тургустунуп турар. Ынчангаш колхоз санынга-ла библиотеканы тургузар деп лозунг ам чедиишкинниг боттаныр ужурлуг.

Россия Федерациязы көдээ болгаш ылаңгыя колхоз библиотекаларының четкизиң чыл келген тудум улам калбартып турар. Библиотекаларны өстүрүп сайзырадырының херээнге калбак массаларны хаара тудуп киириштиреринiң эргежок чугулазының дугайында Владимир Ильич Ленинниң айтыышкыны ам чедиишкинниг боттаныышкынны тып шыдаан.

Сөөлгү чылдарның дургузунда ылаңгыя Москва, Омск, Ульяновск, Ростов, Киров болгаш өске-даа чамдык областарның колхозтарынга элээн хөй библиотекалар немештир организастатынган. Дыка хөй библиотекаларны көдээ ажыл-агыйның Уставында көрдүнгенин ёзугаар, колхозтарның хөренгизи-биле организастап тургускулаан. Оларда ам политиктиг, чечен-чогаал болгаш көдээ ажыл-агый литератураларының четчир санныг фондулары бар.

Ном пропагандазын чорудар талазы-биле колхозтар библиотекалары элээн улуг ажылды кылып, чурттакчы чоннуң ном чогаалга ынакшылын өстүрүп, политиктиг ажылдың кандыг-бир айтырыын чөп шиитпирлээр талазы-биле номнарны ажыглап билиринге өөредип турар. Ыыткыр номчулгалар, номчаан номнарның дугайында беседалар, номнар делгелгези, номчукчулар конференциязы дээн ышкаш массалыг ажылдың бо бүгү хевирлери болза, суур болгаш колхоз библиотекаларының ажыл-чорудулгазында доктаамал чурум болган. Чижээ, Омск областың Черлакский районунуң Калинин аттыг колхозта библиотека Б. Полевойнуң «Ёзулуг кижи дугайында» тоожу» деп повестизинин талазы-биле ыыткыр номчулгаларны элээн каш кежээлерде организастап эртирген, оларга дыка хөй улуг, биче колхозчулар киржип эрткен. Ол библиотеканың ном фондузу 3.000 экземпляр чедип турар. Колхоз баштаар чери ном садып алыры-биле чаңгыс-угда 6000 рубльди библиотекага берген.

Москва облазының Раменский районунда «Пролетарий» колхозтуң библиотеказы орустуң улуг шүлүкчүзү А. С. Пушкинге тураскааткан кончуг солун кежээни организаставышаан, аная колхоз клубунуң боттывынгыр уран-чүүл көргүзүүнүң коллективин киириштирип эртирген. Ол библиотекада көдээ ажыл-агый литератураларының хереглели канчаар-даа аажок улгаткан. Оларны колхозчулар хөй-хөйү-биле ап турарындан, ук номнар колхоз бүдүрүлгезинге кончуг улуг дузаны берип, колхозчу массаның агро-зооветеринарлыг билиин, техниктиг мергежилин бедидеринге онза улуг ужур-дузалыг болуп турар.

Колхоз библиотекалары агротехниктиг литератураларны нептередир талазы-биле дыка чугула ажылдарны кылып, номнар делгелгелерин, оларның тускай данзыларын дамчып туруп, колхозчуларга эргежок чугула номнарны боттарының номчукчуларынга таныштырып турар.

Ульяновск областың Тагайский районунда Молотов аттыг колхозтуң библиотеказы ногаа ажылынга хамаарышкан номнарның талазы-биле номчулга конференциязын организастап эртирген. Библиотеканың сүмелээн номнарын номчаан колхозчулар боттарының дуржулгазын солчуп, ногааларның дүжүдүн бедидер талазы-биле өртектиг чаа-чаа саналдарны үндүрүп турганнар. Номчулга конференциязы болганының соонда, шак ындыг номнарга улустуң хандыкшылы улам өзүп, чамдык колхозчулар номдан алган билиглерни практиктиг ажылга чедиишкинниг ажыглап шыдаптар апарганнар.

Ынчаарга, ном-биле ажылдың хевири кайда-ла хөй янзы, ном пропагандазы кайда-ла калбак болдур, библиотеканың өй-таары ажылынга кайда-ла чогумчалыг байдал тургустунган болдур, кайда-ла колхозтар удуртукчулары библиотеказының дугайында доктаамал сагыш салып турар болдур, ында ном пропагандазы чедиишкинниг шиитпирлетинип, номчукчу массаның номче чүткүлү улгадып турар болгаш олар боттарының идея-теориялыг билиин, ажыл мергежилин соксаал чок өстүрүп турар.

Бистиң областа ам 13 көдээ библиотекалар бар, а чамдык колхозтар база тускай библиотекалыг апарган. Ынчалзажок, таарымчажок берге байдалдар, ылаңгыя оран-саваның, материалдыг баазаның тудагдалдыы, көдээ черлерге библиотека ажылының калбарыышкынынга канчаар-даа аажок шаптык ужураштырып турар. Ол дугайын февраль эгезинде болуп эрткен, областың культура-чырыдыышкын ажылдакчыларының чөвүлел хуралының киржикчилери чөптүү-биле шүгүмчүлээн.

Шынап-ла чамдык көдээ Советтер болгаш колхозтар удуртукчуларының талазында бистиң областың социалистиг чаартылгазының херээн дүрген шиитпирлээринге канчаардаа аажок улуг ужур-дузалыг, идеологтуг ажылдың ол чугула участогун шуут-ла херекке албас, оларның ажылынга дузалашпас чоруктар бар болгаш олар ам-даа үргүлчүлевишаан. Областың Бай-Тайга, Барыын-Хемчик, Сүт-Хөл, Чаа-Хөл, Тес-Хем районнарының көдээ Советтеринде, колхозтарында ындыг таварылгалар хөйү-биле көстүп турар.

Мынчангаш суур (суму) Советтери, колхозтар баштаар черлери, партия, комсомол, профэвилелдериниң организациялары көдээ библиотекаларның ажылы экижээн тудум, ажылчы чоннуң политиктиг өзүлдези, культурлуг депшилгези чугааажок чедиишкинниг шиитпирлетинер дээрзин билбишаан, оларның ажылынга боттуг удуртулганы, практиктиг дузаламчыны күштелдирип тургаш, бибилиотека бүрүзүн ном пропагандазының ёзулуг төвү болдурза чогуур.

К. ЧЕРНИГОВЦЕВА,
А. С. Пушкин аттыг область библиотеказының эргелөкчизи.

Кызылдың авторотазында

Кызылдың авторотазы 1952 чылдың баштайгы айларындан эгелээш-ле ажылын мурнуку чылдардан экижиткен. Чолаачы болгаш септекчи ажылчыннарның аразынга 1952 чылдың планын күүседири дээш калбарган социалистиг чарыштың ачызында авторотаның коллективи бо чылдың бир дугаар кварталының ийи айларында чүүк сөөртүрүнүң планын дыка ажыр күүсеткен.

Автомашиналарны ажыглаары болгаш ооң септелгези дыка экижээн, ынчангаш автомашиналарнын чүүк сөөртүрү улгаткан.

1951 чыл-биле деннээрге 1952 чылда бир автомашинаның бир дүн, хүнде чүүк сөөртүлгези 60—70 хуу улгаткан, ооң ачызында авторотаның коллективи марттың планын тоина-километр талазы-биле 19 хүннүң дургузунда 101 хуу, а тонн талазы-биле 130 хуу күүсеткен.

Сөөртүлге программазын ай санында ажыр күүседип тургаш, авторотаның коллективи 1952 чылдың 1 кварталының программазын хуусаа бетинде ажыр күүседир аргалыг болган. Ынчангаш марттың 10-дан эгелеп апрель айның планын күүседип турар.

Стахановчу чолаачылар Зюзин, Поминов, Кожевников, Шевченко болгаш өскелер-даа сөөртүлге планын ай санында дыка ажыр күүседип турар. Ол ышкаш септекчилер слесарь Хардин, аныяк кыс Федченко, токарьлар Кузьмин, Медведев, олар ажыл нормаларын ажыр күүседип турарлар.

А. ВАТАЛОВ.

РЕДАКЦИЯГА ЧАГААЛАР

Аныяктарның кежээки школаларының ажылын бедик деңнелге тургузар

Барыын-Хемчик районнуң төвү — Кызыл-Мажалык суурда болгаш Эрги-Барлык тыва чеди чыл школазының чанында аныяктарның кежээки школаларының өөредилге-кижизидилгелиг ажылдарында четпестер кончуг хөй.

Кежээки школаның өөреникчилериниң талазындан кичээл шагы үзер чоруктар эвээш эвес. Кызыл-Мажалыкта аныяктарның кежээки школазының 5-ки клазының журналында өөредилге чылының эгезинде 14 кижи турган болза, февраль 26-да журналда демдеглел ёзугаар 10 кижи арткан. Ооң иштинден 6 кижи келбээн, кичээлге чүгле 4 кижи олурушкан. Өске-даа класстарда бо ышкаш кичээл үзер чоруктар массалыы-биле болуп турар. Школаның директору эш Санчай-оол болгаш партия, комсомол организациялары кичээл үзер чоруктар-биле демиселди кошкак чорудуп турар.

Кежээки школада ажылдап турар башкыларның чамдыызы кичээлге план чок келгилээр үүлдер хаая эвес. Чижээлээрге: Анакпан, Самбуу олар. Өөреникчилерниң кыдырааштарын хынавайн турар ийикпе, азы хынаан ажылдарында грамматика талазы-биле чазыглар кончуг хөй. Башкыларның календарь планы чок. Өөреникчилерниң ортузунга чорудар кижизидилге ажылының планы база-ла чок.

Эрги-Барлыкта тыва чеди чыл школазының чанында организастап тургускан аныяктарның кежээки школазы Кызыл-Мажалыктыынга бо дааарга оон-даа дора байдалда турары илерээн. Ук школаның өөредилгези чогум кажан эгелээни безин тодаргай билдинмес. Бир чамдык башкылар октябрь 15-тен-даа дээр, а бир чамдыызы ноябрь 15-тен-даа эгелээн дижир. Чогум кажан эгелээнин бадыткаар тодаргай документ чок. Класс журналдары база читкилээн.

Кичээлдерниң расписаниези шуут читкен. Ук школаның кичээли барык-ла ийи ай хире үениң иштинде болбайн келген. Школа ажылдап эгелээш, декабрь 20-ге чедир өөренген. Ооң соонда өөренмейн, чүгле февраль 13-те бир катап кичээлдээн.

Школаның ажылы мындыг байдалда турда, ол школаның директору эш Макарның, сумуда партия эге организациязының болгаш суму Совединиң талазындан кандыг-даа хемчег албайн келген. Аныяктарның кежээки школазы неделяның беш хүнүнде 4 шак өөренир ужурлуг турда, ол школаларның удуртукчулары неделяның үш хүнүнде 5 шак өөренир кылдыр боттарының кара туразыбиле өскертип алган турган.

Аныяктарның кежээки школазының ажылында мындыг четпестер турда, партия болгаш комсомол райкомнарындан шиитпирлиг хемчег албайн келгени окта таарышпас. Районнуң улус өөредилге килдизинден кежээки ол школаларның ажылының дугайында чогуур хыналданы чоруткаш, оларның өөредилгезин системалыг байдалга киирзе чогуур.

И. ЭРГИЛ-ООЛ.

Тудуг материалдары белеткээриниң планын күүседир

Өвүр районнуң Хандагайты сумузунда «Коммунизмче орук» колхоз 1952 чылдың тудуунга хереглээр тудуг материалдары белеткээриниң ажылын сула организастап турар. Чүл дээрге, 6200 чудукту кезип белеткээш колхоз төвүнге сөөртүп чедирип алыр ужурлуг турган, а ам херек кырында күүседип алганы болза, 5064 чудукту кезип белеткеп алган, 1537 чудукту колхоз төвүнде сөөртүп чедирип алган болуп турар.

Тудуг материалдары белеткээриниң ажылының колхозта шак мындыг четпес шынарлыг болуп турарының чылдагааны болза, тудуг бригадазында ажылдың организас талазы-биле четпес тургустунганында болуп турар. Тудуг бригадазынга 48 кижи, 27 аттар ажылдаар кылдыр колхозтуң отчет-сонгулдалыг хуралындан бадылап каан турда-ла, колхоз баштаар чери ол шиитпирни мынчага чедир күүсетпейн турар. Ам тудуг бригадазында 10 бызаңчы кижилер, 10 ажыг аттар чедир бердинмээн болуп турар.

Оон-биле кады, тудуг бригадазында күш-ажылдың сагылга-чуруму сандаргай байдалдыг болуп турар. Ыланғыя бызаңчылар Кежик, Баадай, Санчы, Түктүг-оол олар ажылын каапкаш Бора-Шайда аалдарынче чангылай бергеш, үр үе иштинде ажылдавайн келгеннер. Кежик, Баадай, Көкүй-оол олар ажылкылырының орнунга үргүлчү-ле арагалап турарлар.

Тудуг бригадазында күш-ажылдың сагылга-чурумун үреп турар колхозчуларга колхоз баштаар чери кандыг-даа хемчег хүлээтпейн турары дыка четпес. Ол ышкаш колхозта партия эге организациязы (секретари эш Дамдың) күш-ажыл чуруму үреп турарларга удур ажылдарны чорутпайн турар. Мындыг чылдагааннар-биле тудуг бригадазы бодунуң мурнунда салдынан сорулганы сула күүседип турар.

ВКП(б) райкомунуң чоокта чаа болуп эрткен бюрозунга ол колхозта тудуг бригадазының бригадириниң хүлээлгезин күүседип турар эш Дагбаның илеткелин дыннааш, четпестерни илереткеш, узуткап алырының дугайында арга-сүмени берген. Тудуг бригадазында күш-ажылдың сагылга-чурумунуң сандаргай байдалдыг болуп турарын дорзан эдип алырын колхоз даргазы эш Шагжыга болгаш партия эге организациязының секретари эш Дамдынга ВКП(б) райкомунуң бюрозу дааскан. Эштер Шагжы, Дамдың олар ВКП(б) райкомунуң бюрозунуң шиитпирин ам-даа оожум боттаадырып турар.

Тудуг бригадазында илереп турар четпестерни дораан узуткааш, тудуг материалдары белеткээр планны ыяавы-ла күүседири чугула.

М. ЧАМБАЛ-ООЛ.

Колхоз тудуунуң ажылын экижидер кемчегни алыры негетинип турар

Чаа-Хөл районнуң «Бай-Булун» колхозу 1947 чылдың күзүнүнде тургустунган районда баштайгы колхозтарның бирээзи. Ындыг болза-даа, ук колхозтуң тудуг сууру чыл бүрү сайзыравайн, тудуг планы күүсетинмейн келген.

Ооң чижектерин көргүзерге: 1950 чылда чаңгыс-аай хевирлиг 7 чурттарга бажыңнары кылган, олар амга чедир бүрүн доозулбаан. Оларның крышалары, амбарлары, печкалары болгаш иштики өрээлдери чок, ам олардан чүгле 2 бажында улус чурттап турар. Ол-ла чылын туткан ийи өрээл контора доозулбаан болгаш колхоз баштаар чери херек кырында тускай контора чок болуп турар. Ол чылын саман-биле тудуп эгелээн аът кажаазының чүгле ханазын дооскаш ара соксап каан, ам сөөлгү үеде ол тудуг харын үрелип турар апарган.

1951 чылда чаңгыс-аай хевирлиг 8 чурттарга бажыңнарын тудар болгаш 1950 чылда доозулбаан тудугларны доозар деп планнаан турган болза, 5 бажыңның ханазын туткаш ара соксаан, 3 бажыңның тудуунга шуут хол дегбээн, саман-биле кылган 1 инек кажаазының чүгле ханазын туткаш база соксап каан.

«Бай-Булун» колхозтуң тудуг планының чыл бүрү күүсетинмейн турарының чылдагааны болза, тудугнуң доктаамал бригадазын быжыглап тургуспаан болгаш тудуг материалын кышкы үеде эки белеткеп албайн турарындан болуп турар.

Колхоз 1952 чылдың тудуунга 1600 кубометр ыяшты белеткеп, колхоз төвүнче сөөртүп алыр ужурлуг турган. Ам чоокку хүннерге чедир колхоз төвүнде чүгле 86 ыяш дүжүртүнген. Колхоз даргазы эш Комбудан «бистиң Суглуг-Адырда, Ортаа-Хем бажында белеткээн ыяжывыс хөй, харын сөөртүп күш четпейн тур бис» деп чугаалап олурар. Тайгада чеже-даа хөй ыяш бар болза, бир эвес оны хар кырыбиле сөөртүп албас болза, ол анаала будалып калыр деп үвени эш Комбу эрткен чылдарда бодунуң дуржулгазындан көрбейн турар.

Бир эвес «Бай-Булун» колхоз бо хевээр турар болза, бо чылдың тудуг планын күүсетпейн баары чайлашчок. Районнуң көдээ болгаш колхоз тудуунуң килдизиниң талазындан «Бай-Булун» колхозтуң тудуунуң дугайында чогуур хемчег алыры негетинип турар.

Х. КУҢГАЛ.

БАКТЕРИОЛОГТУГ ЧЕПСЕКТИ АЖЫГЛААРЫНЫҢ ОРГАНИЗАКЧЫЛАРЫНГА ШЫҢГЫЫ КЕЗЕМЧЕ КӨРГҮЗЕР

КЫДАТ УЛУС РЕСПУБЛИКА

ПЕКИН. «Женьминьжибао» солун март 20-де делегейниң Сталинчы шаңналының лауреады Сун Цзин-линниң медеглелин парлаан. Ол бодунуң медеглелинде Кореяда болгаш Кыдатта бактериологтуг чепсекти ажыглап турар америк агрессорларның кем-буруулуг үүлгедиишкиннерин шыңгыызы-биле буруудадып турар.

Америк агрессорларның бо ышкаш араатанзыг чоруун бүгү делегейниң, эң ылаңгыя Кыдаттың болгаш Кореяның улустары сеткил амыр, шыдажып көрүп турбастар деп ол медеглелде чугаалап турар. Америк интервентилерниң Кореяда болгаш Кыдатта үүлгедип турар кем-буруулуг үүлгедиишкиннериниң барымдаалары Кыдаттың болгаш Кореяның улустарында бар деп демдеглевишаан, Сун Цзин-лин — кем-буруулугларга чогуур буруудадылганы онаар ужурлуг — деп айтып турар.

Шаньдун провинциялың профэвилелдериниң төвүлели, а ол ышкаш Бүгү-кыдаттың хереженнериниң демократтыг федерациязының, демократтыг аныяктарының Бүгү-кыдат федерациязының, студентилериниң Бүгү-кыдат федерациязының болгаш литератураның болгаш уранчүүлдүң ажылдакчыларының Бүгү-кыдат ассоциациязының киллдистери бактериологтуг чепсекти америк агрессорларның ажыглап турарынга удурланган удурланыышкынын кзтай парлап үндүргеннер деп «Дачжунжибао» солун медеглеп турар.

Ол ышкаш март 19-та Шанхайга америк империалистерниң бактериологтуг чепсекти ажыглап турарынга удурланган массалыг митинги болган деп «Шанхай ньюс» солун бижип турар.

— Олар кижи-төрелгетенниң эң каржы дайзыны деп үвени америк империалистер көргүскеннер. Катышкан Штаттарның бактериологтуг дайыны соксатынган турар дээрзинге бистер идегээр бис—деп тайбың камгалалының болгаш америк агрессияга удур кыдат улустуң комитединиң Шанхай киллдизиниң даргазы Лю Чжан-шэн митингге кылган чугаазынга айыткан.

Ол митинги Шанхайның беш миллион чурттакчыларының бактериологтуг дайынның кем-буруулугларын буруудадып шиидерин негээн күүү-шыдалдыг чыскаалы болу берген.

ЧЕХОСЛОВАКИЯ

ПРАГА. Чехословакияның заводтарында, фабрикаларында, өөредилге черлеринде болгаш суурларында Кореяда, Кыдатта араатанзыг чорукту кылып, бактериологтуг дайынны чорудуп турар америк империалистерниң кем-буруулуг үүлгедиишкининге удурланган митингилер болуп турар.

Республиканың ажылчы чоннары тайбың талалакчыларының чехословак комитединче корей болгаш кыдат улуска удур бактериологтуг дайынны эгелээн америк агрессорларны көөр хөңнү чогун, бактериологтуг чепсекти хоруурун, ол араатанзыг чоруктуң эгелекчилерин буруудадырын негээн мун-мун телеграммаларын, чагааларын, резолюцияларын чорудуп турар.

РУМЫНИЯ

БУХАРЕСТ. Америк империалистерниң кем-буруулуг үүлгедиишкиннеринге удурланган шимчээшкин Румынияда улам-на күштелип турар. Тимишоарга, Арадага, Хунеоарга болгаш чурттуң өске-даа хоорайларынга болгаш үлетпүрлүг төптеринге ажылчы чоннуң митингилери болуп эрткилээн.

Румын солуннар бактериологтуг дайынга улустуң удурланып, америк агрессорларны харыысалгага дужаарын негээн үүлдерин калбаабиле парлап турар.

ПОЛЬША

ВАРШАВА. Польшаның профэвилелдериниң төп чөвүлели КНО-нуң чиңгине секретарынга чагаа чоруткан. Ында чугаалап турары:

КНО-нуң тугунуң адааанга америк шериглериниң Кореяда болгаш Кыдатта эң тергиин араатанзыг чоруктарны үүлгедип, хамааты чурттакчыларны бактериологтуг чепсектиң дузазы-биле кырарын оралдажып турарынга шиитпирлии-биле удурланып турарын Польшаның профэвилелдериниң төп чөвүлели медеглеп тур. Кижилерни өлүрүп кырарының ол аргазын улусчу Польшаның миллион-миллион ажылчы чоннары шиитпирлиг буруу шаап, бүгү кижи төрелгетенниң буруудадып көргени болгаш делегей дугуржулгаларын ёзугаар хоруп каан ол араатанзыг чепсекти ажыглаарын соксадып, а ол ышкаш ол араатанзыг чоруктуң үүлгедикчи буруулугларын кадыы-биле шаажылаар сорулга-биле хемчеглерни алырын КНО-дан негеп турар.

ВАРШАВА. Кореяда болгаш Кыдатта америк интервентилерниң чорудуп турары бактериологтуг дайынындан качыгдааннарга дузаламчы бээриниң дугайында профэвилелериниң болгаш хөй-ниитиниң организацияларынга Польшаның профэвилелдериниң төп чөвүлелиниң секретариадының кыйгырыын март 23-те Польшаның бүгү-ле солуннары парлаан. Кыйгырыгда чугаалап турары:

Польша ажылчын аңгының болгаш бүгү польша улустуң маадырлыг корей улуска катыжып, ону сагыш-сеткил талазы-биле деткип турарын илередири-биле профэвилелдериниң шупту организацияларын эмнерни болгаш өске-даа халлавырлыг аарыгларга удур ажыглаар херекселдерни садып алырынга боттарының фондуларындан чогуур хөреңгилерни тускайлап берип, америк араатаннарның качыгдадып каан кижилеринге дузаламчы бээрин ППТЧ-ниң секретариады кыйгырып тур.

БОЛГАРИЯ

СОФИЯ. Америк араатаннарның Кореяда болгаш Сонгу-Чөөн Кыдатта бактериологтуг чепсекти ажыглап турарынга шиитпирлии-биле удурланыышкынын Болгарияның ажылчы чоннары, хөй-ниити болгаш эртем организациялары үргүлчүлевишаан турар.

Улус аныяктарының Димитровчу Эвилелиниң Төп Комитеди КНО-нуң секретариадынга телеграмма чоруткан. Америк интервентилерниң Кореяда үүлгедип турар ханныг чоруктарын соксадыр болгаш бактериологтуг чепсекти ажыглаарының организакчыларынга делегейниң шыңгыы суду-биле кеземче көргүзерин КНО-дан ол телеграммада негеп турар.

ГОЛЛАНДИЯ

ГААГА. Корей болгаш кыдат улустарга удур америк империалистерниң бактериологтуг дайынны үндүргенинге удур хөй кижи киржикчилиг митинги март 22-де Амстердамга болуп эрткен. Ол митингиге чүве чугаалаан ажылчын Поонс болгаш студент Де Гаан олар америк агрессорларның кем-буруулуг үүлгедиишкинин «кызыгаар чок араатанзыг чорук» деп адааннар. Өг-бүле ээзи Де Смид голланды хереженнерге кыйгырыг салган:

— «Уруглар нелери, Кореяда чаш ургларны американнар элүрүп турар дээрзин билип алыңар. Бир эвес бистер аңаа удур боттарывыстын үнүвүстү салбас болзувусса, ам даарта бистиң ажы-төлдеривиске ол таваржыр».

Голланды чазакка болгаш Катышкан Нацияларның Организациязының секретариадынга чоруткан резолюцияны митингиге хүлээп алган. Бактериологтуг дайынны Американың эгелээнинге удурланып турарын резолюцияда айыткан болгаш голланды шериглерни Кореядан озалдадыышкын чокка дедир келдиреринин негээн.

ДАНИЯ

КОПЕНГАГЕН. Тайбың талалакчыларының дания комитеди парлалгага үндүрери-биле медеглелди тараткан. Ында чугаалап турары болза:

Бактериологтуг дайынны чорудар чорук болза, делегей чурумнарынга удур болгаш 1925 чылдың июнь 17-де Женевага чурттарның хөй кезиниң ат салгаш хүлээп алган протоколунга өөрүлдежип турар. Дайынны шак мынчаар чорудар чоруктуу кижи төрелгетенге удур улуг кембуруу үүлгедиишкини деп көөр ужурлуг. Бактериологтуг чепсек болза, база-ла атомнуг бомба ышкаш хамааты чурттакчыларга удур угланган. Чепсектерниң бо хевирлерин ажыглаар чорукту ак-сеткилдиг кижи бүрүзү буруу шаап көөр.

Тайбың талалакчыларының Ийиги Бүгү-делегей конгрезиниң шиитпирлээнин ёзугаар тайбың талалакчыларының дания комитеди болза, кижилерни массалыы-биле узуткаарының чепсээн ажыглаанын буруу шаап турар болгаш бактериологтуг, химиктиг, радиоактивтиг, атомнуг чепсектерни болгаш хораннаар бүдүмелдерни доп-дораан хоруурун негеп тур.

(СЭТА).

Кореяда болуушкуннар

Кореяның Улустуң армиязының Кол командылалының дыңнадыы

ПХЕНЬЯН. Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының Улустуң армиязының Кол командылалының март 21-де медээзинде чугаалап турары болза, Улустуң армиязының катыжыышкыннары кыдат улустуң эки-турачыларының сырый деткимчези-биле бүгү фронтуларда камгалалдың тулчуушкуннарын чорудуп турар.

Бо хүн Улустуң армиязының зениттиг кезектери болгаш дайзының самолёттарын кедеп адар аңчыадыгжылар дайзының беш самолёттарын андара аткан.

ПХЕНЬЯН. Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының Улустуң армиязының Кол командылалының март 22-де медээлээни болза, Улустуң армиязының катыжыышкыннары кыдат улустуң эки-турачыларының кезектериниң сырый деткимчези-биле америк-англи интервентилерниң болгаш лисынманчы шериглерниң дириг күжүнге база техниказынга улуг чидириглерни таварыштырбышаан, бүгү фронтуларда камгалалдың тулчуушкуннарын чорудуп турар.

ПХЕНЬЯН. Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының Улустуң армиязының Кол командылалының март 23-те медээлээни болза:

Улустуң армиязының катыжыышкыннары кыдат улустуң эки-турачыларының кезектериниң сырый деткимчези-биле америк-англи интервентилерге болгаш лисынманчы шериглерге улуг чидириглерни таварыштырып, камгалалдың тулчуушкуннарын чорудуп турар.

Бо хүн дайзының самолёттары Вонсанче болгаш Хамхынче халдаашкынны кылган. Улустуң армиязының зениттиг артиллериялары дайзының 5 самолёттарын андара аткан.

(СЭТА).

Кореяда тайбыңчыдылга дугайында чугаалажыышкыннар

ПЕКИН. Синьхуа агентилелиниң корреспондентизиниң март 21-деги дыңнадыында чугаалап турары болза:

Штаб офицерлериниң Кореяда тайбыңчыдылга дугайында чугаалажыышкыннарның хүн айтырыының 4-кү пунктузунуң талазы-биле хуралынга корей болгаш кыдат таланың штаб офицерлери бүгү туттурган шериглерни хостаар болгаш дедир чандырар талазы-биле санал киргеннер. Ол санал болза, бистиң таланың март 5-теги саналы-биле шуут таарышкак болгаш хүн айтырыының дөрткү пунктузунуң талазы-биле ийи талаларның аразында бар чөрүлдээлерни дүрген таарыштырарын чедип алырынга бистиң таланың база бир чүткүлү болуп турар. Тайбыңчыдылга дугайында дугуржулгага ат салган соонда, база ол күштүг болу бергенде туттурган бүгү шериглерни кайы-даа тала хостаар болгаш дедир чандырар ужурлуг деп ол саналда чугаалап турар. Туттурган шериглериниң ат даңзызын ийи талаларның штаб офицерлери хынап көөр ужурлуг. Америк таланың төлээлекчилери болза, ол саналды өөренип көргениниң соонда, боттарының канчаар көрүп турарын чугаалаарын медеглээннер.

Штаб офицерлериниң хүн айтырыының 3-кү пунктузунуң талазыбиле хуралынга ийи талаларның төлээлекчилери болза, чүк дүжүрери-биле доктааткан пунктуларның кызыгаарларының дугайында айтырыгны чугаалашкаш, нейтралдыг чурттарның төлээлекчилериниң тургустунган комиссияның кежигүннери хайгаарал комиссиязының штаб-квартиразындан чүк дүжүрери-биле доктааткан пунктуларга чедир аргыжар черлериниң кол шугумнарының талазы-биле дугуржулганы чедип алганнар.

(СЭТА).

Тунисте байдал

ПАРИЖ. «Юманите» солуннуң дыңнадып турарын ёзугаар алырга, Тунисте байдал дүшкүүрлүг хевээр турбушаан. Сөөлгү үеде тунис улустуң национал-хосталгалыг шимчээшкининде дээди өөредилге черлериниң студентилери болгаш лицейлер, колледжалар сургуулдары база идепкейлиг киржип турар апарган. Студентилери улустуң чыскаалдарынга киржип турган өөредилге черлерин хаар дугайында Францияның Тунисте кол резидентизи Де Отклоктуң дужаалынга харыы кылдыр студентилер үш хүн дургузунуң ажыл соксадыышкынын чарлааннар. Ажыл соксадыышкынында 20 муң ажыг кижи киржип турар. Олар Туниске национал хамаарышпас чорукту бээрин негеп турарлар.

«Либерасьон» солуннуң дыңнадыы-биле алырга, март 20-де Тунис хоорайга аныяктарның чыскаалы болган. Оларны полицейжилер боолааныының түңнелинде бир кижи өлген болган. Тунис хоорайының араб кезиинге 50 кижини тудуп хоругдаан.

Март 18-те француз колонийжи эрге-чагыргалар Тунистиң коммунистиг партиязының секретари Мохаммед Хабуну тудуп хоругдаан, ону албадалдыг күш-ажыл лагеринге хоругдаар деп турар.

(СЭТА).

АКШ-та тайбың дээш демисел

НЬЮ-ЙОРК. Эртемниң, уранчүүлдүң болгаш хостуг профессионал ажылдакчыларның национал чөвүлелиниң секретари профессор Генри Пратт Фэирчайлдың медеглээни болза, АКШ-тың культураның болгаш хостуг профессиялыг мунмун ажылдакчылары президентиже болгаш конгрессче чоруткан «тайбын дээш кыйгырыгда» хол үүгүн салганнар.

Кыйгырыгда «Катышкан Штаттарның, Катышкан Королевствонуң, Францияның, Совет Эвилелиниң болгаш Кыдаттың чазактарының аразынга дайынның айылын чок кылып болур болгаш быжыг тайбының үндезинин тургузар чугаалажыышкыннарны эгелээрин» кыйгырып турар. «Боо-чепсекти эңдере бүдүрер чорук кажан-даа тайбыны хандырбазын төөгү көргүзүп турар... социал системи аңгы-аңгы-даа болза, чурттар найыралдыг, тайбыныбиле кожа туруп болурунуң аргазы бүгү чурттарда бар, улуг чурттарның аразынга чугаалажыышкынны кылыр болза, ол арганы хандырып болур».

Кыйгырыгда: профессор Дерк Бода, профессор Рудольф Карнап, доктор Дюбуа, профессор Роберт Морсо Ловетт, Раввин Авраам Кронбак, доктор Флеминг Джеймс, шажынчы Джон Поль Джонс болгаш өскелердаа ат салган.

(СЭТА).

Индияда аш болуп турар

ДЕЛИ. «Стейтсмен» солуннуң медээлеп турары болза, Уттар Прадеш штаттың Мирзапур районда чем чок болганы-биле аштаашкын болуп турар. Индияның национал конгрезиниң ол черде сураглыг ажылдакчызының чугаалааны болза, ында 150 муң чыгыы кижи чем чогунуң ужурундан аштап турар.

(СЭТА).

ИНДОНЕЗИЯДА АШ

ДЖАКАРТА. Парлалганың медээлеп турары болза, Индонезияның чурттакчылары аштап турар. Ява, Мадур болгаш өске-даа ортулуктарда чем чок болганы-биле аштаашкын эгелээн, ол ышкаш байдал Ломбок, Флорес ортулуктарда база туруп турар.

Антара агентилелиниң медээзин ёзугаар алырга болза, Янаның чурттакчылыг 50 пунктуларының чурттакчылары аштаашкындан качыгдап турар.

(СЭТА).

Харыысалгалыг редакторнуң оралакчызы Д. О. БЕГЗИ.

1950—1951—1952 чылдарда садып алган абонементилерлиг көрүкчүлерге ол абонементилер чүгле 1952 чылдың май 11-ге чедир күштүг болурун дыңнадып тур.

Ажыглатынмайн барган абонементилер талазы-биле айыткан хуусааның соонда кандаг-даа хомудалдарны театрның дирекциязы хүлээп албас.

ТЕАТР ДИРЕКЦИЯЗЫ.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Щетинкин кудумчузу, бажың 7. ТЕЛЕФОННАРЫ: Харыысалгалыг редакторнуң 8—62; харыысалгалыг редакторнуң оралакчызының, партия амыдыралының, культура болгаш уран-чүүл киллдистериниң—3—88; харыысалгалыг секретарының, — 4—98: пропаганда болгаш агитация, көдээ ажыл-агый, үлетпүр болгаш транспорт, чагаа киллдистериниң—3— 68; иштики информация, бухгалтериянның—3—65.

Б00935

Облкүүскомнуң типографиязы